ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul Naţional de Cercetări Economice „Costin C. Kiriţescu“

NOUA ENCICLOPEDIE A ROMÂNIEI. CUNOAŞTEREA ENCICLOPEDICĂ A ROMÂNIEI

Caiet de lucru

6.2

AGRICULTURĂ ŞI ECONOMIE MONTANĂ

Centrul de Informare şi Documentare Economică

Ediţia de faţă cuprinde lucrări realizate în cadrul
programelor de cercetare ale
Institutului Naţional de Cercetări Economice „Costin C. Kiriţescu”
2019-2022

Domeniul strategic 6.
Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a ţării (economic, social, juridic, mediu)

Direcţia prioritară 6.21.
Noua Enciclopedie a României. Cunoașterea enciclopedică a României

Fondator:
Acad. Tudorel Postolache

Coordonatori:
Dr. Valeriu Ioan Franc, *M.c.AR*, *Dr.* Ilie Bădescu, *M.c.AR*

Publicaţie destinată dezbaterii în cadrul grupului de lucru.
Reproducerea, fie şi parţială şi pe orice suport,
este interzisă fără acordul prealabil al editorului şi al autorilor.

Coordonator: Mihaela Burugă, *CS III*
Ortansa Ciutacu – *redactor*
Dorina Gheorghe – *redactor principal*
Luminiţa Login – *documentarist principal*
Nicolae Login – *redactor principal*
Adelina Bigică – *redactor*
Mihaela Carmen Boboc – *redactor*
Nicuşor Ruiu, *CS II*
Ovidiu Sârbu – *redactor principal*

ISBN 978-973-159-304-3 2023

Caiet de lucru

6.2
Agricultură şi economie montană

INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ

UNDE SE AFLĂ ȘI ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ AGRICULTURA ROMÂNIEI, *2022*

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAŢIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIŢESCU”

Domeniul strategic 6: Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a ţării (economic, social, juridic, mediu)

Direcţia prioritară: 6.21. Noua Enciclopedie a României. Cunoaşterea enciclopedică a României

Tema de cercetare: Tema 6.21.2: Cercetări de dezvoltare rurală în România: concepte, metode, evoluţii, rezultate (coordonator: acad. Păun Ion Otiman)

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAŢIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIŢESCU”
INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ

UNDE SE AFLĂ ȘI ÎNCOTRO SE ÎNDREAPTĂ AGRICULTURA ROMÂNIEI

Acad. Păun Ion Otiman

CUPRINS

Introducere..... 6

1. Starea de azi a ruralului românesc.
   Discrepanţe şi incompatibilităţi româno-europene 11

2. Consumul agroalimentar al României 22

3. Producţia agroalimentară a României.....28

4. Comerţul exterior agroalimentar al României.....34

5. Susţinerea financiară a agriculturii şi dezvoltării rurale.....45

ANEXE.....54

INTRODUCERE

În cadrul programului de cercetare al Institutului de Economie Agrară din structura Institutului Naţional de Cercetări Economice ”Costin C. Kiriţescu” al Academiei Române pe anul 2022 a fost inclusă, în domeniul strategic 6: **Cercetări pentru dezvoltarea durabilă a ţării (economic, social, juridic, mediu**), tema: ***Cercetări de dezvoltare rurală în România: concepte, metode, evoluţii, rezultate*** (coordonator: acad. Păun Ion Otiman).

Lucrarea de faţă, cu tematica ***Unde se află și încotro se îndreaptă agricultura României*** după (peste) 30 de ani de la apariţia şi de ”aşezare” în teritoriu a Legii fondului funciar şi 15 ani de la aderarea României la UE şi de aplicare a politicii agricole comune europene, încearcă să redea, în primul rând prin cifre (date) şi grafice (şi mai puţin prin cuvinte), drumul parcurs de agricultura şi agricultorii români, de spaţiul rural şi locuitorii săi ca efect al reformelor aplicate de statul român în această perioadă lungă de peste trei decenii.

Precizăm, încă de la început, faptul că am apelat în prezentare, cu precădere, la cifrele (datele, informaţiile) statistice şi graficele de evoluţie cronologică, lăsând, în mare parte, interpretarea fenomenologică pe seama cititorului interesat de evoluţia agriculturii românești în această perioadă lungă de timp. Principalele instrumente (metode) de cercetare a evoluţiei economice şi sociale a agriculturii şi spaţiului rural românesc la care am apelat sunt: **analiza seriilor dinamice** (cronologice) lungi şi **comparaţia în timp şi spaţiu** a principalilor indicatori economici, financiari, sociali şi tehnici ai agriculturii românești cu cei din agricultura unor ţări vest-europene (membre UE) şi est-europene (membre şi non membre CSI).

1. Datele statistice cronologice, având ca surse anuarele şi rapoartele statistice ale României, anuarul statistic european EUROSTAT, surse statistice est-europene (din statele foste socialiste, atâtea cât am avut la dispoziţie, cu posibilitate redusă de accesare) şi din multiple surse bibliografice, au fost segmentate, pentru o cât mai autentică comparaţie, în două perioade: **1990-2006, perioada de preaderare; 2007-2021 perioada de postaderare a României la UE**, iar acolo unde a fost necesar s-au folosit şi serii statistice mai lungi, ca de

exemplu în cazul analizei comparative a evoluţiei mărimii şi structurii exploataţiilor agricole în câteva ţări europene (în cazul Franţei, 125'de ani, al României, 100 de ani, iar'al Germaniei, 65 de ani).

Consecinţele economice sau de producţie cauzate de modificările structurale intervenite în timp în consumul şi producţia agroalimentară l-am prezentat în două serii statistice cronologice succesive. Pentru exemplificare la început, ne referim la scăderea ponderii producţiei animale româneşti cu 7,4% în perioada 2007-2019 (după aderarea la UE), faţă de perioada l990-2006, anterioară aderării (producţia animale 24,1% în perioada 1990-2006; 18,7% în perioada 2007-2019, care a însemnat, din punct de vedere economic, o reducere a valorii producţiei zootehnice româneşti de circa 1,9 miliarde €, ceea ce, în mărimi de producţie, reprezintă circa 200000 tone carne (respectiv cantitatea identică de carne porc importată de România pentru doi ani 2018-2019, fizic însemnând 1,9 milioane porci) sau 76 mil. hl lapte, producţia anuală a 190000 vaci (calculat la producţia medie anuală de 4000l/cap)

2. În perioada lungă de peste trei decenii de la promulgarea Legii fondului funciar, ca efect al aplicării acesteia, s-au produs mutaţii profunde în structura agriculturii României, determinate de principalul fenomen juridic, economic şi social: **privatizarea terenului agricol** (**reîmproprietărirea**, atât cât a fost posibilă datorită multiplelor restricţii cu privire la revenirea la proprietatea funciară privată dinainte de naţionalizare şi colectivizare), marcată la început de sincope, inconsecvenţe de ordin politic şi ideologic determinate de trecerea de la agricultura de stat şi colectivistă la agricultura privat familială şi societară. Funcţie de prevederile iniţiale ale legii, suita de amendări ulterioare (în mare parte şi în cele mai multe cazuri, contradictorii) şi funcţie de legislaţia subsecventă (legi, ordonanţe şi hotărâri de guvern etc.) au determinat structura fluidă şi puternic bipolarizată a agriculturii actuale (Legea societăţilor agricole, Legea societăţilor comerciale agricole, Legea privind dimensiunea exploataţiilor agricole etc).

Adoptarea actelor normative naţionale şi europene de susţinere financiară a exploataţiilor agricole au configurat, în mare parte, actuala **structură agrară** a României pe tipuri şi mărimi ale exploataţiilor agricole şi pe ramuri de producţie. Configuraţia agriculturii ţării noastre, pe tipuri de mărimi, dimensiuni şi structuri de producţie (fizice pe mărimi de suprafaţă şi pe număr de exploataţii şi mărime economică - SO) ale exploataţiilor agricole, în comparaţie cu mărimea şi structura exploataţiilor agricole din ţări vest-europene (membre UE) şi din ţări est-europene (membre şi non membre CSI), reflectă, cu fidelitate,

spaţiul geografic şi politic (vest sau est european) cu care se aseamănă mai mult agricultura românească actuală, adică **"unde se află agricultura României în anul 2022".**

Pentru a facilita posibilitatea cititorului să dea o tentă cât mai personală analizei gradului de asemănare structurală a agriculturii româneşti, nu ne-am permis să interpretăm datele pe care le prezintăm în acest domeniu, ci să-l invităm pe fiecare cititor interesat să întreprindă acest exerciţiu de apreciere.

3. Cum a evoluat agricultura României după aderarea la UE şi unde se află din punct de vedere al celei mai importante funcţii: **asigurarea securităţii alimentare a ţării şi a siguranţei alimentare a populaţiei României**, considerăm că reprezintă cea mai exactă reflectare' a modului concret de aplicare a strategiei naţionale de dezvoltare rurală şi a politicii agricole comune europene, după aderarea la UE.

În opinia noastră, analiza evoluţiei structurii comerţului exterior, a importului şi exportului şi a structurii consumului agroalimentara românesc pe cele trei componente esenţiale: a) **cheltuielile generate de consumul de alimente din producţia internă;** b) **valoarea autoconsumului alimentar din producţie proprie a gospodăriilor agricole** şi c) **valoarea consumului de alimente din import, sunt cei mai reprezentativi indicatori care descriu unde a ajuns agricultura României în anul 2022** şi, funcţie de tendinţele (direcţiile) de evoluţie (dinamica extrapolată) a acestor indicatori, **încotro se îndreaptă (ar trebui să se îndrepte) agricultura ţării în viitor.**

Am început prezentarea evoluţiei agriculturii României, în perioada 1990-2021, cu accent deosebit pe perioada postaderare la UE (2007-2021) tocmai de la "capătul" sloganului cel mai promovat, în ultima perioadă, în Europa "**de la furcă la furculiţă**", adică de la "furculiţă" către "furcă", deoarece considerăm că răspunsul cel mai bun la întrebarea "**unde se află agricultura României după (peste) 30 de ani de aplicare a Legii fondului funciar şi 15 ani de la aderarea ţării la UE**" ni-l dă tocmai mărimea, structura şi provenienţa **consumului agroalimentar al populaţiei româneşti.** Cu alte cuvinte, pornim în determinarea locului unde se află în prezent agricultura României de la funcţia principală a sistemului agroalimentar: garantarea (asigurarea) **securităţii alimentare a ţării şi siguranţei alimentare a populaţiei României.**

Dacă pornim în analiza producţiei agricole de la ecuaţia clasică a acesteia (Y) ca funcţie de trei factori: **pământ** (P), **muncă** (M) şi **capital** (C), adică Y=f(P,M,C), atunci consumul agroalimentar depinde, în

exclusivitate, de modul în care este optimizată această funcţie, adică combinarea optimă a celor trei factori.

Pentru ţara noastră, funcţia agriculturii de garantare a securităţii şi de siguranţă alimentară este cu atât mai importantă dacă avem în vedere oferta ecologică, printre cele mai generoase din Uniunea Europeană (practic, România din punctul de vedere al ofertei ecologice se află pe locul doi în UE, după Franţa).

Prin urmare, este firesc să ne întrebăm **care este cauza faptului că România are un consum agroalimentar din ce în ce mai dezechilibrat în dinamică**? pe cele trei surse: **cheltuielile alimentare comerciale** (consumul comercial de produse de la exploataţiile agricole comerciale), **autoconsumul de produse** (din producţia exploatatiilor de subsistenţă) şi importul de produse

Urmărind evoluţia consumului agroalimentar românesc în perioada 2000-2019, timp de 20 de ani, din care 15 ani'după aderarea României la UE, pe cele trei componente importante, adică: a) cheltuieli alimentare din producţia internă (consum comercial din producţia internă); b) autoconsumul alimentar (consumul necomercial) şi c) consumul alimentar din import (consum comercial din import), constatăm faptul că importul de alimente creşte în permanenţă, an de an, pe alocuri chiar **exploziv**. În timp ce consumul alimentar românesc format din cumpărările de alimente din producţia agricolă internă românească - **consum comercial intern** - şi din autoconsum - **consumul necomercial** - se dublează valoric (8910 mil. €, în anul 2000; 17257 mil. €, în anul 2019), **importul alimentar se multiplică de cinci ori** (932 mil. €, în anul 2000 şi 4803 mil. €, în anul 2019). Comparativ cu perioada anterioară integrării, după anul 2007 consumul alimentar comercial din import se dublează (14,2%, în perioada 2000-2006; 27,8%, în perioada 2007-2019). Cea mai mare debalansare a consumului alimentar este generată de deficitul de produse alimentare de origine animală (carne, lapte) şi de produsele alimentare procesate (produse de carne, brânzeturi, etc), acestea toate depăşind, în ultimii ani, 60% din consumul alimentar al României.

4. Analiza evoluţiei agriculturii şi a dezvoltării spaţiului rural a României prin prisma rezultatelor concrete ale agriculturii privind garantarea securităţii şi siguranţei alimentare a populaţiei tării şi asigurarea calităţii decente a vieţii locuitorilor rurali, după anui 1990 şi până în prezent, trebuie făcută în corelaţie'strânsă cu procesul de susţinere financiară, în principal din trei surse: finanţări publice naţionale de la bugetul statului, **finanţări publice europene de la**

bugetul UE şi finanţări private provenite din investiţiile făcute de antreprenorii agricoli privaţi.

Evoluţia principalilor indicatori ai diferitelor ramuri agroalimentare, a sistemului agroalimentar, în ansamblul său, şi ai dezvoltării rurale (evoluţia producţiei agroalimentare, rezultatele financiare ale exploataţiilor agricole, asigurarea consumului agroalimentar naţional, în principal din producţia agricolă internă, balanţa comerţului exterior agricol, indicatorii sociali ai calităţii vieţii rurale, amenajarea şi echiparea adecvată a caselor rurale, satelor şi terenului agricol, dezvoltarea rurală durabilă etc.) în perioadele 1990-2006 şi 2007-2021 este, cum afirmam şi mai înainte, în strânsă corelaţie cu mărimea şi destinaţia sumelor alocate pentru finanţare de la bugetul naţional, din fonduri europene şi din fondurile'proprii ale agricultorilor şi procesatorilor.

5. În alte cazuri, am urmărit efectele unor măsuri de politică agricolă europeană sau românească asupra unor ramuri de producţie. Mai întâi, dăm un singur exemplu: modul cum a influenţat programul Tomata creşterea producţiei de roşii, dar fără a conduce şi la reducerea importului, respectiv sporirea exportului de tomate al României, în perioada 2017-2020. În acest caz, trebuie să ne întrebăm dacă programul **Tomata** a avut eficacitate economică şi în consum sau a fost, mai degrabă, un program politic?

6. Este evident faptul că ritmurile de creştere (sau scădere), ca mărimi absolute şi relative a diferitelor sectoare, ramuri, culturi agricole şi specii de animale, sectoare de stocare şi procesare alimentară sunt influenţate direct de modul de aplicare al politicii financiare naţionale şi, după anul 2007, al integrării în UE, de politici agricole comune Europene, adică de mărimea, consistenţa şi eficienţa investiţiilor acordate prin programele sectoriale stabilite de strategia(ile) ţării prevăzute în planurile naţionale de dezvoltare rurală şi europene (PNDR) şi programele naţionale strategice (PNS) prevăzute de Politica Agricolă Comună.

Este, sper, clar pentru oricine, că nivelul la care agricultura reuşeşte să asigure atât siguranţa şi securitatea alimentară a populaţiei din resurse agroalimentare interne cât şi o calitate decentă a vieţii rurale este strâns legat de modul în care sunt alocate prioritar fondurile (naţionale, europene, publice şi private) de susţinere financiară către sectoarele, domeniile şi categoriile de agricultori.

Nici programele europene actuale amintind, aici, cele mai importante: **Planul ecologic (verde) european** (2019), **Planul naţional de redresare şi rezilienţă** (2021), dar şi unele mai vechi), reglementările privind ”înver'zirea” producţiei de'energie, creşterea ponderii utilizării

biocombustibililor în agricultură (şi nu numai), extinderea în ţările europene a agriculturii ecologice (pondere de până la 25% din suprafaţa UE, până în anul'2030) etc. nu au fost aplicate, de către autorităţile româneşti responsabile, care nu au avut pricepere, experienţa şi abilitatea pentru a le adapta spre direcţiile de dezvoltare agricolă şi rurală necesare României. Este suficient să amintim numai precara adaptare a cerinţelor de înverzire prevăzute în Programul european de redresare şi reziliență prin prevederea de fonduri extrem de reduse tocmai pentru cea mai importantă cale de creştere sustenabilă a producţiei agroalimentare româneşti -**extinderea şi modernizarea sistemelor de irigaţii corespunzător cerinţelor de înverzire a agriculturii.**

1. Starea de azi a ruralului românesc. Discrepanţe şi incompatibilităţi româno-europene

Realităţile spaţiului rural românesc, după trei decenii de reforme agrare, sunt rezultatul evenimentelor şi acţiunilor politice, economice, juridice şi sociale acumulate de-a lungul secolului al XX-lea, la care se adaugă efectele politicilor agricole actuale, aplicate după anul 1989. Patru schimbări majore de sistem, intervenite în secolul trecut, apreciate ca patru fracturi ale structurilor agrare româneşti: marea reformă agrară din anul 1921, reforma agrară din anul 1945, colectivizarea agriculturii din perioada 1949-1962 şi efectele aplicării Legii fondului funciar din 1991 (şi a legilor conexe acesteia), au făcut imposibilă conceperea, dar mai ales aplicarea unui **proiect agricol românesc de lungă durată**, asemenea majorităţii ţărilor (vest) europene. Schimbările majore succesive de sistem au generat instabilitate şi, ceea ce este mai grav, absenţa continuităţii, durabilităţii şi sustenabilităţii sistemului agricol naţional.

1. După anul 1989 consecinţele politicilor agricole (reforme, restructurări, ajustări) aplicate contradictoriu, lipsite de continuitate şi competitivitate, au generat o agricultură fluidă, puternic bipolarizată, nestructurată, neperformantă, în cea mai mare parte necompetitivă şi neconcurenţială european, cu **gospodării mici necomerciale de subzistenţă şi semisubzistenţă** (care cuprinde peste 95% din numărul exploataţiilor şi peste 5 milioane ha suprafaţă); trecerea de la unităţile agricole socialiste mari (IAS, CAP), caracteristice socialismului oriental din perioada comunistă, la **exploataţii agricole mari corporatiste** (asociaţii, societăţi), majoritatea aflându-se, în prezent, în faza capitalismului primar, în care circa 12 mii exploataţii mari şi foarte mari de tip latifundiar cumulează o suprafaţă agricolă eligibilă european de

circa 5 milioane ha (peste 50% din terenul arabil de cea mai bună calitate), precum şi o mică pondere a exploataţiilor familiale mijlocii, caracteristice agriculturii vest-europene, care deţin numai circa 10% din suprafaţa arabilă a ţării.

Disfuncţionalităţile majore cauzate de pandemia de Coronavirus, precum şi realităţile dominante ale spaţiului rural românesc, marcate în ultimele trei decenii de fenomene economice şi sociale negative, care reprezintă punctele slabe ale analizei SWOT, presupun o schimbare radicală, profundă atât a politicii agricole comune europene cât mai cu seamă a politicii agricole româneşti. Adoptarea acestui nou sistem de stimulare a producţiei agroalimentare româneşti este cu atât mai necesară şi urgentă, dacă avem în vedere rezultatele actuale submediocre înregistrate de agricultura şi dezvoltarea rurală;

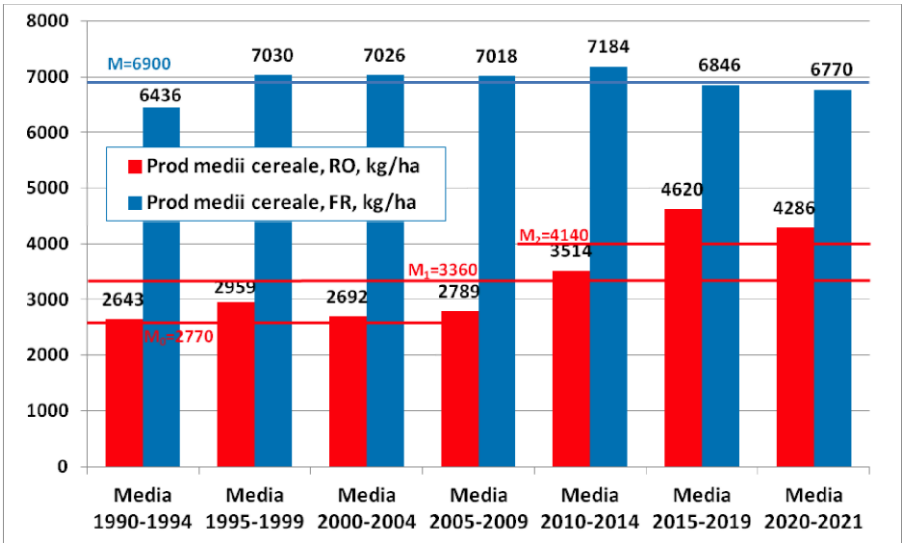
2. Grad redus de utilizare a potenţialului ecologic al terenurilor agricole de circa 39-40%, în perioada 1990-2019, faţă de un grad mediu normal de utilizare a terenurilor agricole de 80% în Franţa. În plus, aportul celor trei factori ai producţiei agricole (pământ, muncă şi capital) plasează agricultura României în faza ei primară, cu o contribuţie a factorilor adăugaţi (muncă şi capital care creează valoare nouă), de numai circa 30%, în perioada 1990-2019. Aceasta este principala explicaţie a faptului că în această perioadă România a realizat o producţie medie de cereale de circa 3000 kg/ha, faţă de producţia medie a Franţei de 6850 kg/ha (43,7% producţia medie a României faţă de producţia medie a Franţei) (tabelul 1, figura 1).

Tabelul 1. Evoluţia producţiei de cereale în Franţa şi România, kg/ha, 1990-2021

	Media 1990-1994	Media 1995-1999	Media 2000-2004	Media 2005-2009	Media 2010-2014	Media 2015-2019	Media 2020-2021
Prod medii cereale, RO, kg/ha	2643	2959	2692	2789	3514	4620	4285,5
Prod medii cereale, FR, kg/ha	6436	7030	7026	7018,4	7183,8	6845,5	6769,5

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Figura 1. Evoluţia producţiei de cereale în Franţa şi România, kg/ha, 1990-2021

3. Decalaje de performanţă tehnologică, cuantificate prin randamentul mediu la cereale, sunt evidenţiate atât de nivelul scăzut al acestuia, cât şi de fluctuaţia şi instabilitatea multianuală accentuată. În ţări precum Franţa, Italia şi Spania se înregistrează un **diferenţial anual maxim de producţie** (diferenţa între producţia maximă şi cea minimă anuală) la culturile de cereale, de circa 1300 kg/ha, la o producţie medie multianuală de 6300 kg/ha (21%), iar în România diferenţialul maxim este de 2000 kg/ha, la o producţie medie multianuală de numai 3000 kg/ha (75%), fapt ce demonstrează, fără putere de tăgadă, nonpeerformanţele şi marile fluctuaţii anuale agricole ale României, dependenţa de neacceptat faţă de condiţiile climatice (tabelul 2, figura 2).

Tabelul 2. Evoluţia producţiei medii de cereale (kg/ha) şi a precipitaţiilor anuale (mm) în România, 1990 – 2021

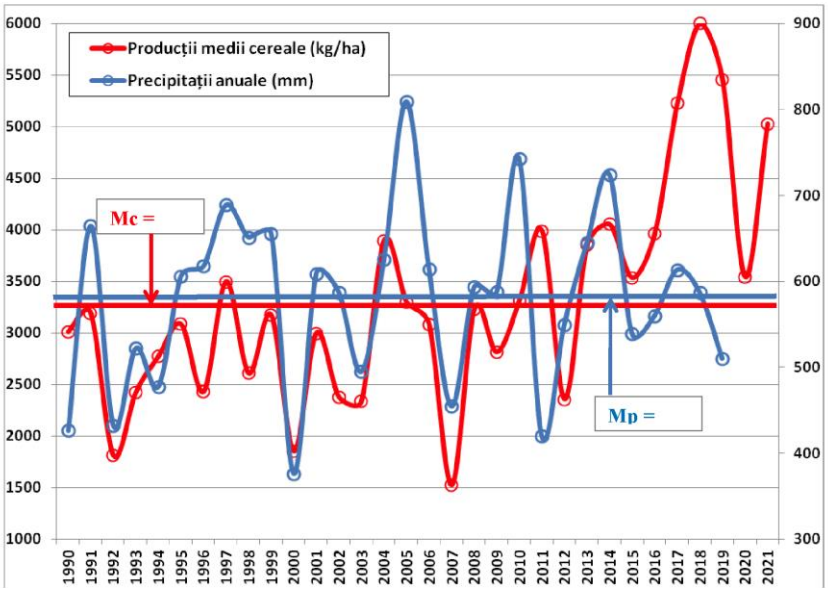
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producţii medii cereale (kg/ha)	3011	3192	1814	2423	2773	3085	2430	3498	2610	3173	1853	2998	2377	2339	3895	3298	3081
Precipitaţii anuale (mm)	426,4	664,6	432,5	522,3	477,9	605,9	617,9	689	651,3	655,6	376,4	609	587,3	495,2	625,6	809,3	614

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 1990-2021
Producţii medii cereale (kg/ha)	1524	3229	2815	3316	3989	2357	3854	4054	3535	3965	5225	5999	5458	3543	5028	3304,4
Precipitaţii	454,8	593,4	588	742,3	420,2	550	645	724,3	539,5	560,2	613,5	587,2	510,4			579,6

anuale (mm)																

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online, anuarele statistice 1990-2022

Figura 2. Evoluţia producţiei medii de cereale (kg/ha) şi a precipitaţiilor anuale (mm) în România, 1990 - 2021

4. Nonperformanţa producţiei agricole anuale este generată, în primul rând, de dependenţa încă (prea) ridicată de condiţiile meteorologice anuale (meteo-dependenţa producţiei agricole) (figura 2) deoarece sistemele de irigaţii au fost folosite incomplet, înainte de anul 1990, iar după acest an sunt, în mare parte, nefuncţionale, datorită degradării fizice, echipării precare a fermelor cu instalaţii de irigare, toate acestea ducând la costuri ridicate ale apei adusă la plantă, generate de 3-4-5 repompări succesive din fluviul Dunărea, care asigură 90% din necesarul de apă (tabelul 3, 4, figura 2, 3, 4). Totodată, prin folosirea unor **tehnologii agricole învechite**, cu consum redus de inputuri care susţin performanţa (îngrăşăminte, substanţe de protecţia culturilor) şi a unor echipamente tehnice depăşite din punct de vedere al consumului de energie şi al productivităţii, toate marcând în permanenţă nonperformanţă de producţie şi economică.

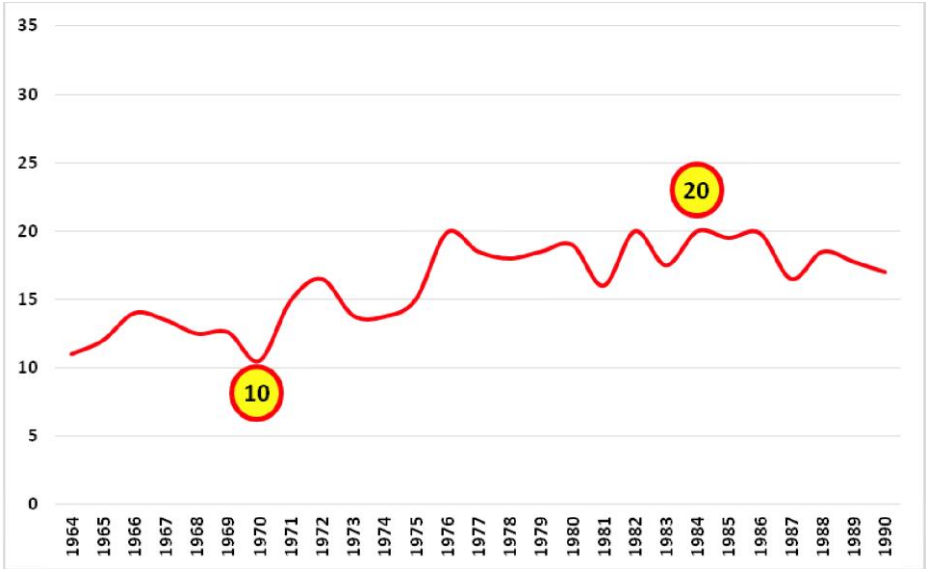
Tabelul 3. Evoluţia producţiei totale de cereale din România în perioada 1964-1990 (mil t.)

	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Producţie cereale Ro	11	12	14	14	13	13	11	15	17	14	14	15	20

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Producţie cereale Ro	19	18	19	19	16	20	18	20	20	20	17	19	18	17

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, anuarele statistice 1964-1990

Figura 3. Evoluţia producţiei totale de cereale din România în perioada 1964-1990 (mil t.)

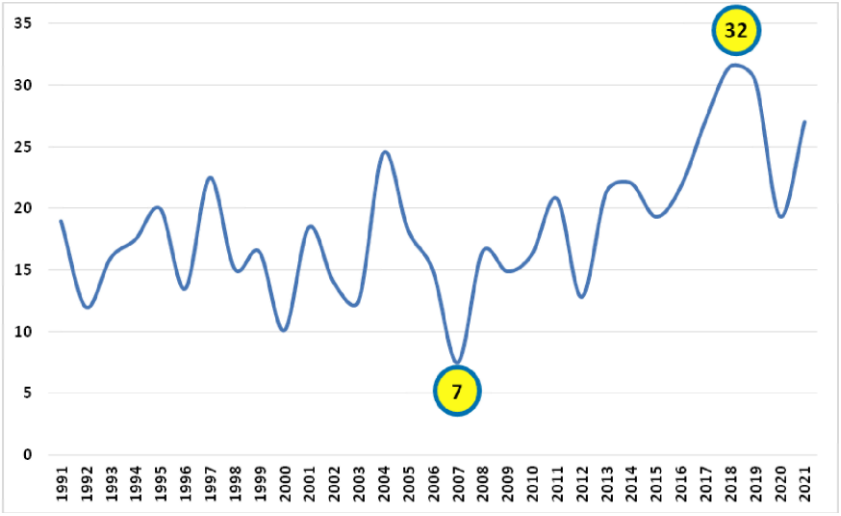
Tabelul 4. Evoluţia producţiei totale de cereale din România în perioada 1990-2021 (mil t.)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Productie cereale Ro	19	12	16	18	20	14	23		15	17	10	19	14	13	25	18	15

	2007	2008	2009	2010	2011	2012		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Productie cereale Ro	8	17	15	16	21	13		21	22	19	22	27	32	30	19	27

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 4. Evoluţia producţiei totale de cereale din România în perioada 1990-2021 (mil t.)

– din punctul de vedere al performanţelor agricole şi al dezvoltării rurale rezultate din principalii indicatori economici, stadiul actual real al agriculturii româneşti (în mare parte) este similar cu stadiul în care s-a aflat agricultura ţărilor UE-6 în anii 1965-1970, deoarece:

- ***valoarea producţiei primare la hectar*** obţinută de fermierii români de 1150 €/ha, media perioadei 2007-2019, este de 2-2,2 ori mai mică comparativ cu cea obţinută în UE (2250 €/ha);
- ***consumul intermediar***, ca expresie a nivelului de susţinere financiară a tehnologiilor de producţie, a structurii şi a gradului de intensivizare a producţiei agricole, cu impact direct asupra randamentelor, în România înregistrează o valoare de 600 euro/ha, comparativ cu Olanda - 8.369 euro/ha, Belgia - 3.987 euro/ha, Danemarca - 2.843 euro/ha, 2500-2800 euro/ha în Franţa şi Germania;
- ***valoarea adăugată brută*** în agricultura românească se află la jumătatea celei din UE, fapt care conduce la obţinerea unei producţii agroalimentare finale de circa 1.400-1.500 €/ha în România, faţă de 2.400-2.600 €/ha în UE. Valoarea adăugată brută scăzută şi transferul masiv de subvenţie de la UE prin exportul de cereale şi oleaginoase (peste 50% din producţia

naţională de cereale) şi prelucrarea internă redusă a cerealelor şi oleaginoaselor; transformarea extrem de redusă a porumbului produs de exploataţiile vegetale în carne, în exploataţiile româneşti producătoare de carne şi ouă;

- ***autoconsumul alimentar*** în România se ridică în medie la 28-35% din total consum alimentar, în fermele de subzistenţă acesta reprezintă 90-92% din producţia exploataţiilor fermelor, iar în cazul fermelor de semi-subzistenţă este de 50-52%, faţă de numai 10-12% în UE, această stare având drept consecinţă o valoare medie a producţiei agricole comerciale de 400-420 €/ha în România, de patru ori mai mică comparativ cu UE;
- consecinţa non-performanţelor agricole româneşti se concretizează în **ponderea extrem de ridicată a importului de alimente** în totalul consumului alimentar (20-25%, media ultimilor ani, 2007-2019) şi ponderea mult mai scăzută (15,4%) a exporturilor în total producţie agroalimentară;
- ***exportul românesc conţine preponderent produse agricole materii prime*** (cereale, oleaginoase, animale vii) iar importul este format masiv din produse de origine animală şi procesate (carne, lapte, legume-fructe, material biologic etc); între structura comerţului exterior agroalimentar românesc al anilor 2010-2019 şi cea de acum 100 de ani nu este aproape nici o diferenţă, nici un progres structural, calitativ;
- ***balanţa comercială agricolă*** este profund deficitară (1,2 mld. € deficit comercial în anul 2019);
- ***dotarea unui agricultor*** din exploataţiile agricole româneşti, comparativ cu dotarea unui agricultor din UE (tabelul 5, figura 5), este de circa 25-26 de ori mai mică (9.000-9.200 € imobilizări corporale în UE, faţă de 350 € în România);

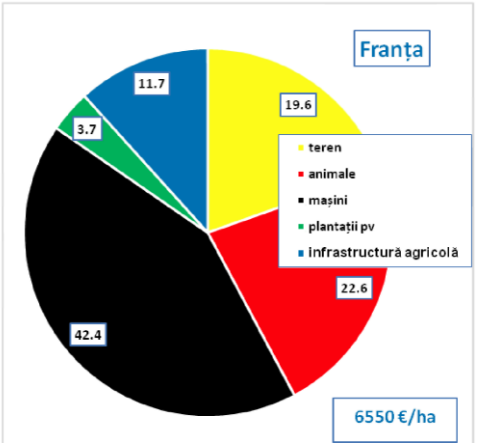
Tabelul 5. Structura capitalului agricol fix. Comparaţie România: Franţa

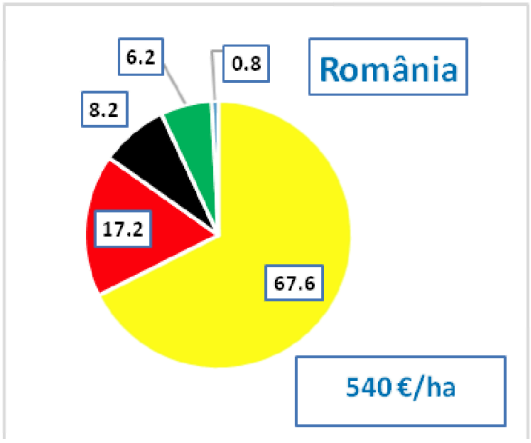
	Franţa	România
teren	19,6	67,6
animale	22,6	17,2

maşini	42,4	8,2
plantaţii pv	3,7	6,2
infrastructură agricolă	11,7	0,8

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Figura 5. Structura capitalului agricol fix.
Comparaţie România: Franţa

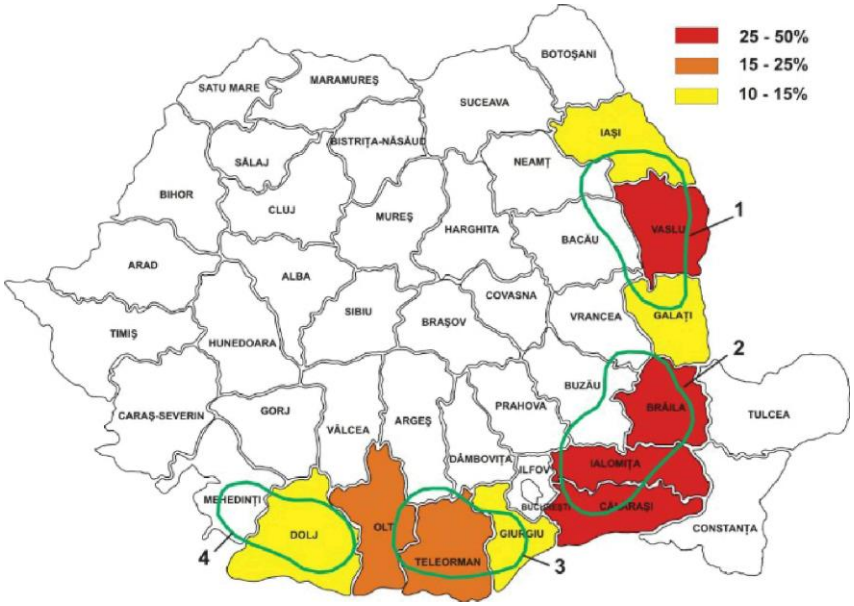
- ***creditele bancare*** acordate în exploataţiile agricole europene sunt de 8-9 ori mai mari comparativ cu cele ***acordate*** exploataţilor agricole româneşti (1.700-2.000 €/ha - credite în UE, 200-230 €/ha în România);
- ***starea slabă a locuirii*** pentru circa 38% din populaţia rurală determinată de calitatea slabă a locuinţelor (caselor) din materiale nedurabile (40-42%) şi a gradului ridicat de

îmbătrânire a acestora (75% din locuinţe au vechimea peste 30-35 de ani);

- ***dezvoltarea şi amenajarea rurală precară*** - instalaţii de apă, canalizare, staţii de epurare, încălzire cu gaze naturale de 5-6 ori mai mică faţă de ţări ca Ungaria, Cehia, Slovacia, ţări fără rezerve de gaz metan; căi de comunicaţii, reţele de drumuri de foarte slabă calitate etc);
- ***alimentarea cu apă a locuinţelor*** este necorespunzătoare, mai mult de jumătate din populaţia rurală nebeneficiind de alimentare cu apă în sistem public;
- ***gradul extrem de redus de echipare a teritoriului rural*** şi a locuinţelor cu sisteme de încălzire, ***racordarea*** la reţele de gaze naturale şi canalizare (de circa 5-6 ori mai redus faţă de mediul urban românesc, care, la rândul său, are un nivel al dotării tehnico-edilitare mult inferior mediei UE);
- ***harta dezvoltării rurale a României este dominată de imense pungi de sărăcie severă,*** care acoperă circa 30-35% din suprafaţa rurală a ţării, pungi caracteristice subdezvoltării extreme. (figura 6)
- ***dezagriculturalizarea,*** prin nelucrarea anuală a circa 1,5-1,7 milioane ha teren arabil şi 1,0-1,2 milioane ha pajişti naturale, circa 19-20% din terenul agricol al României;
- ***irigarea în medie (1990-2022) a circa 150-200000 ha teren agricol,*** numai 6-6,5% din suprafaţa amenajată până în 1990, România înregistrând, în perioada 1990-2020, o ***meteodependenţă*** nepermis de mare şi o fluctuaţie exagerată a producţiei medii şi totale de cereale (7815 mii tone, circa 1700 kg/ha cereale în anul 2007 cu recoltă minimă şi 31553 mii tone, circa 5200 kg/ha în anul 2019, cu recoltă maximă);
- ***dezootehnizarea agriculturii,*** prin scăderea anuală constantă a ponderii producţiei animale, de la circa 38-40%, în perioada 1995-2000, la numai 25-26% în prezent (2015-2020), faţă de 50-55% în UE (tabelul 6, figura 7);
- ***absenţa cvasitotală a depozitelor locale,*** zonale şi regionale de legume-fructe, cartofi etc. care să asigure prezenţa permanentă a produselor agricole româneşti în reţelele de magazine;
- ***procesarea producţiei agricole primare inacceptabil*** de scăzută 1:1 (1€ materie primă: 1 € produs alimentar finit), faţă de 1:2,5 în UE;

- ***dispariţia cvasitotală a economiei rurale sociale,*** cooperativele meşteşugăreşti, ateliere de procesare şi ***prestări*** de servicii;
- ***agricultura românească actuală este de tip extensiv, neperformantă, puternic bipolarizată*** - 3,6 mil exploataţii mici de subzistenţă deţin 5159 mii ***ha*** (38,7%), 70 mii exploataţii familiale mijlocii - caracteristice agriculturii vesteuropene din UE - deţin numai 1,647 mii ha (12,32%), iar 12 mii exploataţii mari şi foarte mari - latifundii, producătoare, în principal, de cereale şi oleaginoase pentru export, deţin 6500 mii ha teren agricol din care peste 5000 mii ha teren arabil de cea mai bună calitate (49%).

Figura 6. Harta distribuţiei marilor exploataţii agricole (peste 2000 ha) şi a zonelor de sărăcie rurală extremă

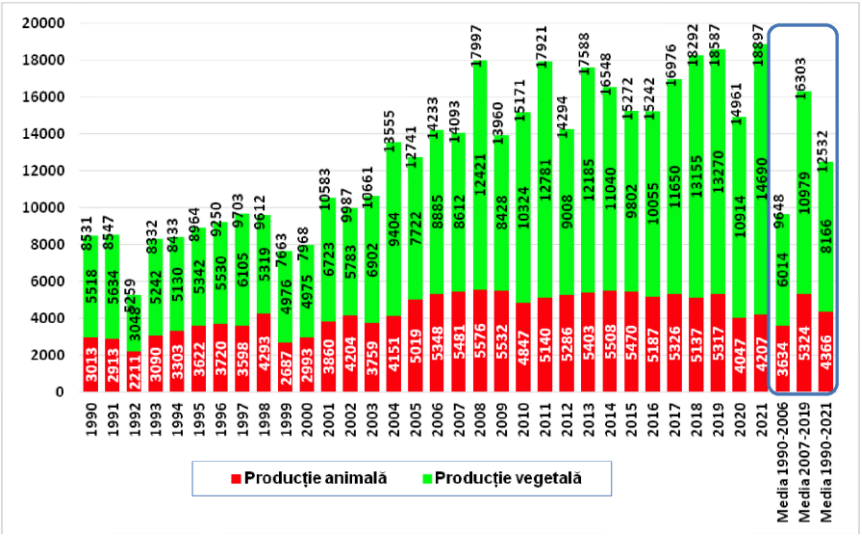
Tabelul 6. Dinamica producţiei agricole a României (mil. ECU/€)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
Producţie vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producţie animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Total	8531	8547	5259	8332	8433	8964	9250	9703	9612	7663	7968	10583	9987	10661	13555	12741	14233	9648

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
Producţie vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	10979	8166
Producţie animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5324	4366
Total	14093	17997	13960	15171	17921	14294	17588	16548	15272	15242	16976	18292	18587	14961	18897	16303	12532

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 7. Dinamica producţiei agricole a României (mil. ECU/€)

- ***agricultura românească***, ca de altfel întreaga economie agroalimentară, este caracterizată de c**riza ineficacităţii alocării şi utilizării resurselor** (începută încă cu mult timp înainte de 1989) precum şi puternic afectată de dezechilibre ***sistemice*** ale proprietăţii şi exploataţiilor, ale pieţelor şi preţurilor produselor agricole, ale input-urilor producţiei agricole, precum şi ale competitivităţii şi funcţionării instituţionale, toate acestea fiind factori generatori de non-performanţă

La toate acestea se mai adaugă unele idei, lansate de structurile decizionale de la Bruxelles, ”pur teoretice”, desprinse de realităţile europene, de pământul european. De exemplu, în anii 2000 s-a elaborat, la Bruxelles, teoria ”20%” din combustibilul consumat în UE să ajungă, în anul 2010, combustibil ecologic (biocombustibil), pondere atinsă, până în prezent, anul 2020, de numai 5-6%. O altă idee, cel puţin nerealistă, emisă mai recent de UE, se referă la ponderea agriculturii ecologice care trebuie să ajungă la 25% din producţia agricolă a UE a anilor următori. Curată utopie!

2. Consumul agroalimentar al României

Începem analiza stării sistemului agroalimentar românesc actual, cum spuneam şi mai înainte, (adică unde se află în prezent agricultura României) cu **analiza consumului agroalimentar**, pornind tocmai de la funcţia economică şi socială cea mai importantă a agriculturii: **asigurarea securităţii alimentare naţionale şi garantarea siguranţei alimentare a populaţiei ţării**. Formularea funcţiei celei mai importante a agriculturii (sistemului agroalimentar) sub forma enunţată mai sus (”asigurarea securităţii alimentare naţionale şi garantarea siguranţei alimentare'a populaţiei ţării”) nu este un **slogan politic**, ci, reprezintă necesara reflectare (materializare) a **potenţialului ecologic (natural) al României în produse agroalimentare** destinate consumului alimentar al populaţiei şi schimbului internaţional (exportului).

Studii mai vechi (1970-1980), realizate de cercetătorii D. Teaci şi S. Hartia, şi mai noi (2020) efectuate de C. Hera, P.I. Otiman, Cecilia Alexandri, L. Luca ş.a, scot în evidenţă faptul că România are potenţial ecologic, natural de a asigura consumul alimentar a circa 30-35 milioane consumatori, adică consumul intern pentru locuitorii ţării (circa 20-22 milioane) şi de a avea un disponibil pentru export echivalent necesarului de alimente pentru circa 12-15 milioane locuitori.

De la cercetările de potenţialitate agricolă până la realizarea consumului alimentar din producţia agricolă internă este o diferenţă enormă. Datele statistice (sursa INS) prezentate în tabelele 7, 8, figurile 8, 9) reflectă afirmaţia de mai înainte. În medie, pe durata a 20 de ani, România îşi asigura din producţia agricolă internă numai 77,9% din consumul alimentar. După aderarea României la UE şi adoptarea PAC, firesc ar fi fost să crească gradul de asigurare a consumului alimentar din producţia internă. În realitate, asigurarea consumului alimentar din producţia internă scade după 2007 la 73,4%, iar în ultimii cinci ani (2015-2019) scăderea este şi mai accentuată, drastică chiar, ajungând la 66,1%, importul crescând la o cifră alarmantă, de 33,9%, pentru o ţară cu potenţialul agricol natural al României.

Tabelul 7. Evoluţia consumului alimentar al României (mil. €)

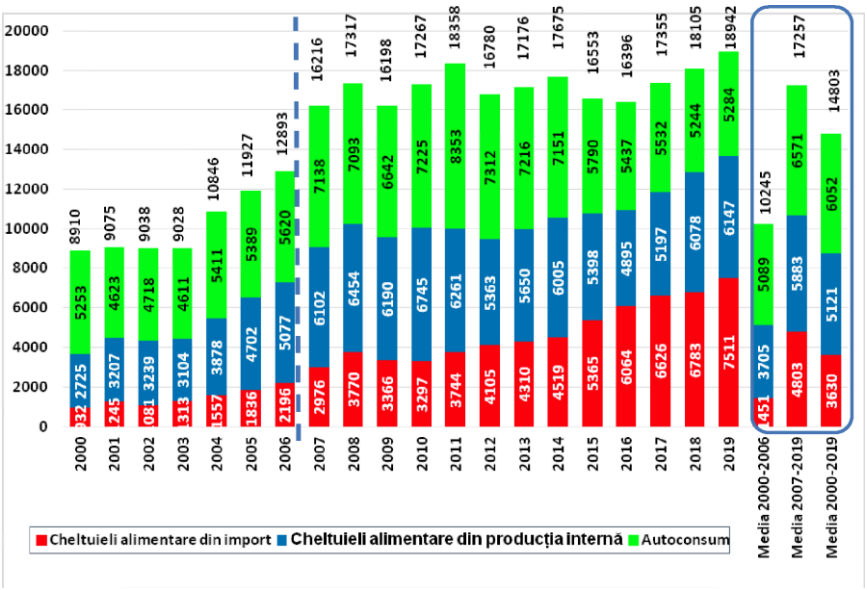
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
Cheltuieli alimentare din producţia internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	3705
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	5089
Cheltuieli alimentare din import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	1451

Total	8910	9075	9038	9028	10846	11927	12893	10245

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019	Media 2000-2019
Cheltuieli alimentare din producția internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147	5883	5121
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284	6571	6052
Cheltuieli alimentare din import	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511	4803	3630
Total	16216	17317	16198	17267	18358	16780	17176	17675	16553	16396	17355	18105	18942	17257	14803

Sursa: Institutul Național de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 8. Evoluția consumului alimentar al României (mil. €)

Tabelul 8. Structura consumului alimentar al României (%)

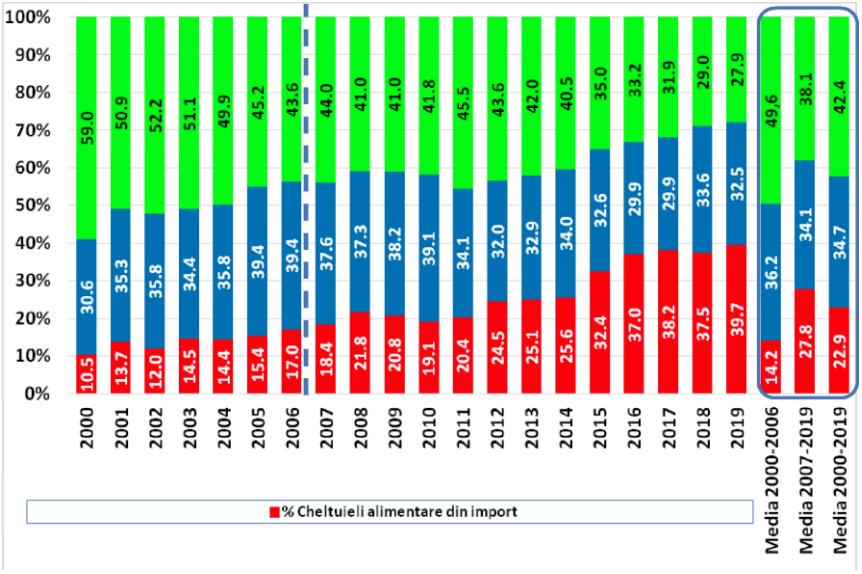
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
% Autoconsum	59,0	50,9	52,2	51,1	49,9	45,2	43,6	49,7
% Cheltuieli alimentare din producția internă	30,6	35,3	35,8	34,4	35,8	39,4	39,4	36,2
% Cheltuieli alimentare din import	10,5	13,7	12,0	14,5	14,4	15,4	17,0	14,2
% Total	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019	Media 2000-2019
% Autoconsum	44,0	41,0	41,0	41,8	45,5	43,6	42,0	40,5	35,0	33,2	31,9	29,0	27,9	38,1	42,4

% Cheltuieli alimentare din producția internă	37,6	37,3	38,2	39,1	34,1	32,0	32,9	34,0	32,6	29,9	29,9	33,6	32,5	34,1	34,7
% Cheltuieli alimentare din import	18,4	21,8	20,8	19,1	20,4	24,5	25,1	25,6	32,4	37,0	38,2	37,5	39,7	27,8	22,9
% Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculații proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Național de Statistică

Figura 9. Structura consumului alimentar al României (%)

Pentru a evidenția mai consistent precara capabilitate a agriculturii comerciale actuale, este necesar un comentariu suplimentar cu privire la consumul alimentar din producția agricolă internă. De unde provine, care sunt exploatațiile agricole care asigură consumul alimentar intern? Consumul alimentar intern este asigurat din două surse: 42,4% autoconsumul alimentar și 34,7% cumpărările de alimente din producția agricolă proprie (tabelul 9, figura 10).

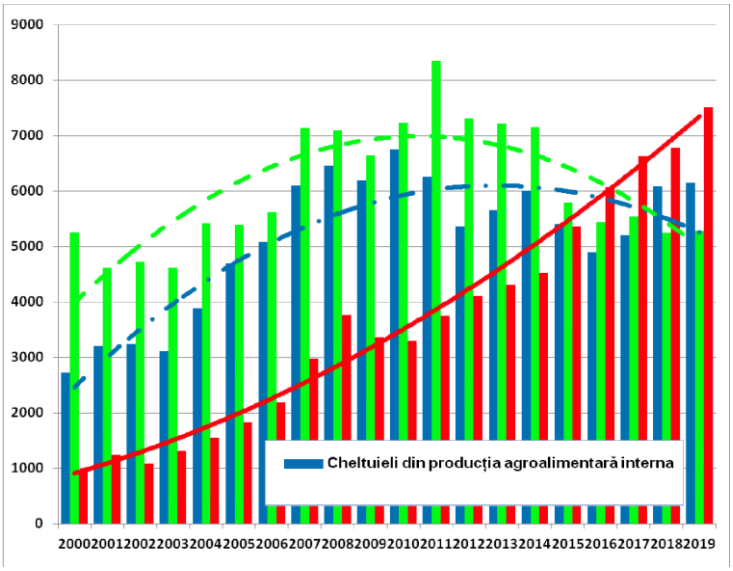
Autoconsumul alimentar, care deține cea mai mare pondere (42,4%) în consumul alimentar românesc este asigurat, timp de două decenii, majoritar de exploatațiile de subzistență și, în mare parte, de exploatațiile de semisubzistență. Deci, mult contestatele exploatații agricole mici și foarte mici, contribuie cu cea mai mare parte în asigurarea consumului alimentar național.

Tabelul 9. Evoluţia consumului agroalimentar al României (mil. €, 2000-2019)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284
Import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511
Cheltuieli din producţia agroalimentară interna	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147
Total	8910	9075	9038	9028	10846	11927	12893	16216	17317	16198	17267	18358	16780	17176	17675	16553	16396	17355	18105	18942

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 10. Evoluţia consumului agroalimentar al României (mil. €, 2000-2019)

În schimb, consumul comercial cu produse agricole din producţia proprie (cheltuieli alimentare din produsele agroalimentare româneşti) asigurat de exploataţiile agricole comerciale mari şi latifundiile asigură numai o treime (34,5%) din consumul alimentar intern.

Precaritatea consumului alimentar românesc este evidentă urmărind evoluţia consumului alimentar comercial cu produse româneşti (provenite de la exploataţiile comerciale), care, în perioada 2000-2019, este în scădere, de la 35,8%, înainte de aderare (2007), la 31,7%, în ultimii cinci ani.

Structura şi tendinţele consumului alimentar al României, timp de două decenii, este cel mai bine marcat prin reprezentarea grafică din tabelul 10 şi figura 11.

Cu privire la **starea agriculturii românești, adică unde se află agricultura** (după 30 de ani de aplicare a Legii fondului funciar şi 15 ani de la aderarea la UE şi de aplicare a politicii agricole comune), privită prin prisma primei funcţii a acesteia, de asigurare a securităţii alimentare naţionale şi de garantare a siguranţei alimentare a populaţiei ţării, **funcţie comparată cu potenţialul ecologic natural,** putem concluziona: **agricultura României actuală, după această lungă perioadă de reformă, se află într-o criză structurală, economică şi socială profundă**.

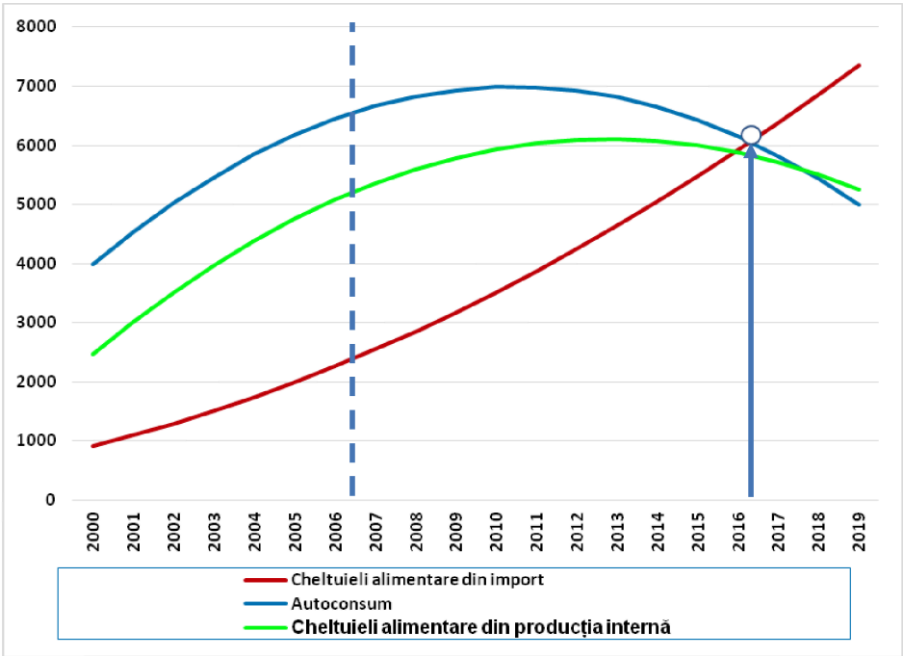
Tabelul 10. Evoluţia componentelor consumului alimentar românesc, (mil. €)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 2000-2006
Cheltuieli alimentare din producţia internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077	3705
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620	5089
Cheltuieli alimentare din import	932	1245	1081	1313	1557	1836	2196	1451

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Media 2007-2019
Cheltuieli alimentare din producţia internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147	5883
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284	6571
Cheltuieli alimentare din import	2976	3770	3366	3297	3744	4105	4310	4519	5365	6064	6626	6783	7511	4803

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 11. Tendinţa de evoluţie a componentelor consumului alimentar românesc, funcţii ajustate (mil. €)

Dependenţa masivă de importul de alimente de 33,9%, în ultimii cinci ani, dependenţa şi mai mare de autoconsumul de alimente (asigurat de exploataţiile agricole mici de subsistenţă) de 34,4%, în ultimii ani, sunt cifre mai mult decât edificatoare în acest sens.

Iar dacă analizăm structura agriculturii pe mărimi de suprafaţă a exploataţiilor agricole, vom vedea, într-un capitol următor, faptul că, după această perioadă lungă de reforme şi europenizare, **jumătate din agricultura României** se aseamănă mai mult cu structura agriculturii spaţiului exsovietic (Rusia, Kazahstan, Belarus, Ucraina, Moldova), această jumătate din agricultura românească (circa cinci milioane ha) fiind de tip latifundiar oriental sau, într-o oarecare măsură, latino-american.

Starea mai mult decât precară a consumului agroalimentar este efectul, este consecinţa nivelului şi structurii producţiei agricole, iar acestea sunt efectele, după cum vom vedea în continuare, aplicării politicii agricole româneşti şi europene în domeniul finanţării pe ramuri, total eronat a agriculturii, de către autorităţile agricole din România şi UE.

3. Producţia agroalimentară a României

Urmărind evoluţia producţiei agricole în perioada 1990-2021, remarcăm creşteri semnificative, în mod deosebit în producţia vegetală (tabelele 11, 12, figurile 12, 13). Creşterea producţiei agricole trebuie însă nuanţată funcţie de potenţialul ecologic al solului, structura producţiei pe cele două ramuri: p**roducţia vegetală şi producţia animală** şi structura producţiei agroalimentare pe **producerea de materie primă vegetală şi animală şi procesare alimentară.**

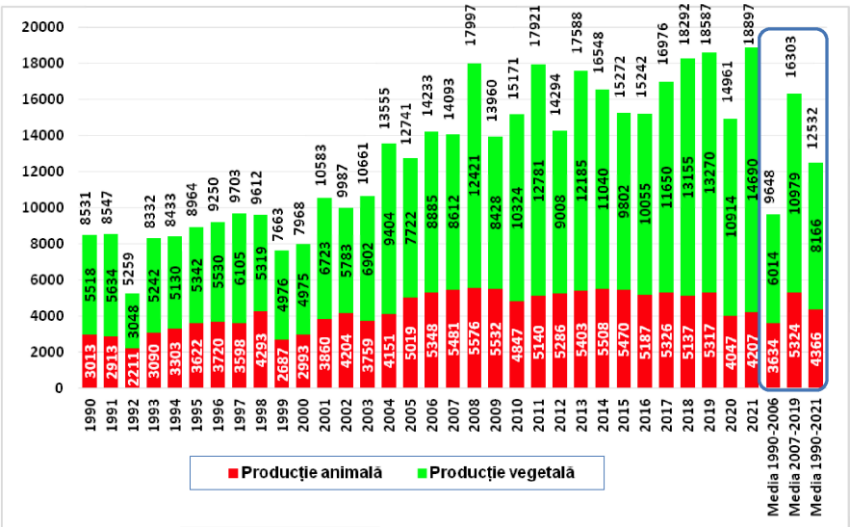
Tabelul 11. Dinamica producţiei agricole a României (mil. ECU/€)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
Producţie vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producţie animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Total	8531	8547	5259	8332	8433	8964	9250	9703	9612	7663	7968	10583	9987	10661	13555	12741	14233	9648

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
Producţie vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	10979	8166
Producţie animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5324	4366
Total	14093	17997	13960	15171	17921	14294	17588	16548	15272	15242	16976	18292	18587	14961	18897	16303	12532

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 12. Dinamica producţiei agricole a României (mil. ECU/€)

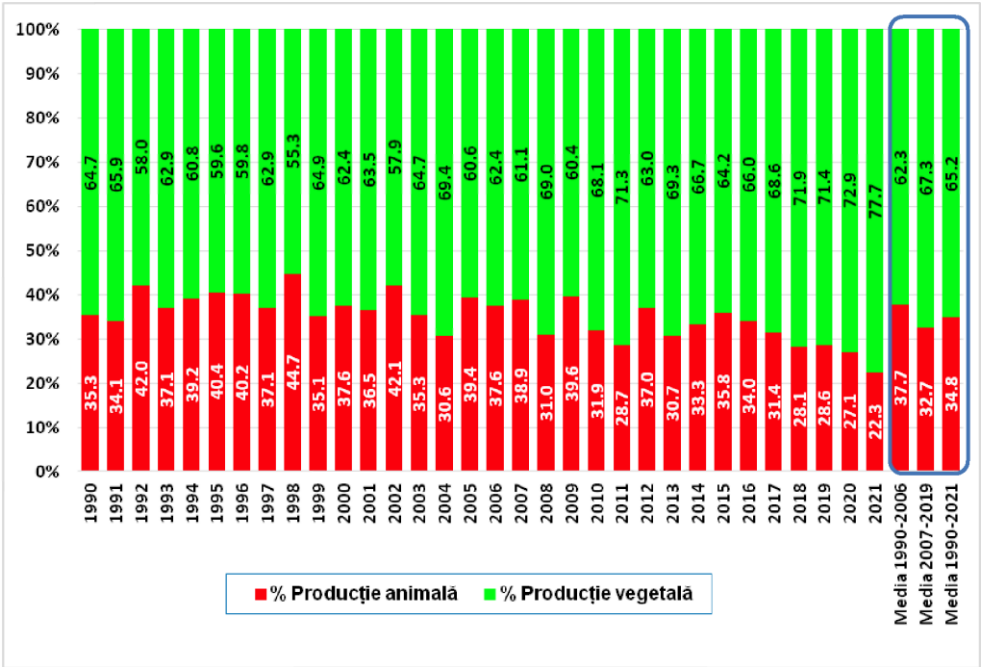
Tabelul 12. Structura producţiei agricole a României (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
% Producţie vegetală	64,7	65,9	58,0	62,9	60,8	59,6	59,8	62,9	55,3	64,9	62,4	63,5	57,9	64,7	69,4	60,6	62,4	62,3
% Producţie animală	35,3	34,1	42,0	37,1	39,2	40,4	40,2	37,1	44,7	35,1	37,6	36,5	42,1	35,3	30,6	39,4	37,6	37,7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2019	Media 1990-2021
% Producţie vegetală	61,1	69,0	60,4	68,1	71,3	63,0	69,3	66,7	64,2	66,0	68,6	71,9	71,4	72,9	77,7	67,3	65,2
% Producţie animală	38,9	31,0	39,6	31,9	28,7	37,0	30,7	33,3	35,8	34,0	31,4	28,1	28,6	27,1	22,3	32,7	34,8
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Naţional de Statistică

Figura 13. Structura producţiei agricole a României (%)

Evoluţia structurii producţiei agricole pe cele două ramuri, vegetală şi animală, este una dintre cele mai negative tendinţe, deoarece se constată o scădere permanentă, cu diminuare accentuată, după 2007, a producţiei animale (32,7% în 2007-2019, faţă de 37,7% producţie animală în perioada 1990-2006).

Referitor la evoluţia producţiei agroalimentare (tabelele 13, 14, figurile 14, 15) se constată o importantă creştere a gradului de procesare a materiilor prime agricole (tabelul 15, figura 16), dar total insuficientă faţă de necesarul de consum de produse procesate din producţia internă. Dezechilibrele structurale ale producţiei agroalimentare se reflectă, după cum vom vedea în continuare, şi în structura - puternic "decompensată" a exportului de produse alimentare.

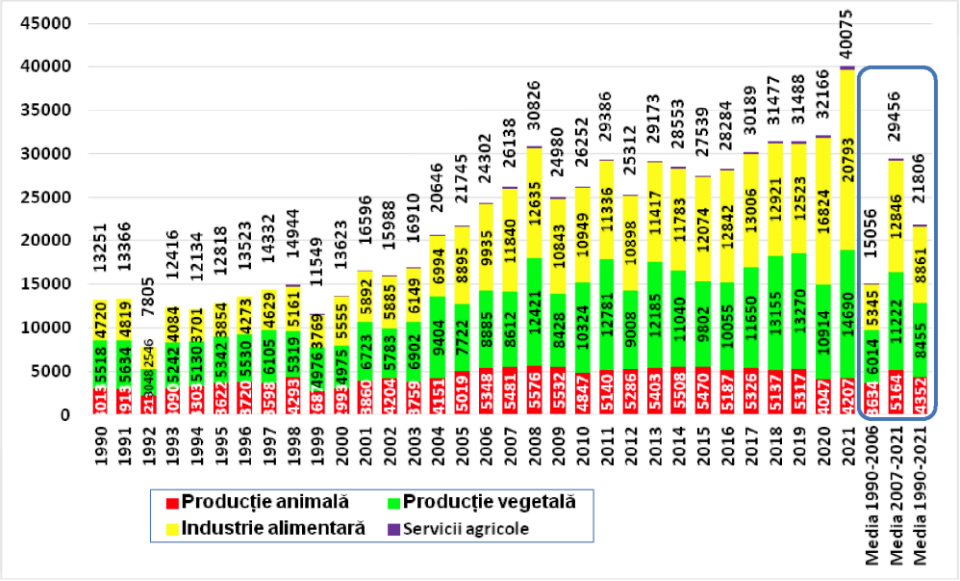
Tabelul 13. Dinamica producţiei agroalimentare a României (mil. ECU/€)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
Producţie vegetală	5518	5634	3048	5242	5130	5342	5530	6105	5319	4976	4975	6723	5783	6902	9404	7722	8885	6014
Producţie animală	3013	2913	2211	3090	3303	3622	3720	3598	4293	2687	2993	3860	4204	3759	4151	5019	5348	3634
Servicii agricole									171	117	100	121	116	100	97	109	134	118
Industrie alimentară	4720	4819	2546	4084	3701	3854	4273	4629	5161	3769	5555	5892	5885	6149	6994	8895	9935	5345
Total producţie agroalimentară	13251	13366	7805	12416	12134	12818	13523	14332	14944	11549	13623	16596	15988	16910	20646	21745	24302	15056

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2021	Media 1990-2021
Producţie vegetală	8612	12421	8428	10324	12781	9008	12185	11040	9802	10055	11650	13155	13270	10914	14690	11222	8455
Producţie animală	5481	5576	5532	4847	5140	5286	5403	5508	5470	5187	5326	5137	5317	4047	4207	5164	4352
Servicii agricole	205	194	177	132	129	120	168	222	193	200	207	264	378	380	384	224	184
Industrie alimentară	11840	12635	10843	10949	11336	10898	11417	11783	12074	12842	13006	12921	12523	16824	20793	12846	8861
Total producţie agroalimentară	26138	30826	24980	26252	29386	25312	29173	28553	27539	28284	30189	31477	31488	32166	40075	29456	21806

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 14. Dinamica producţiei agroalimentare a României (mil. ECU/€)

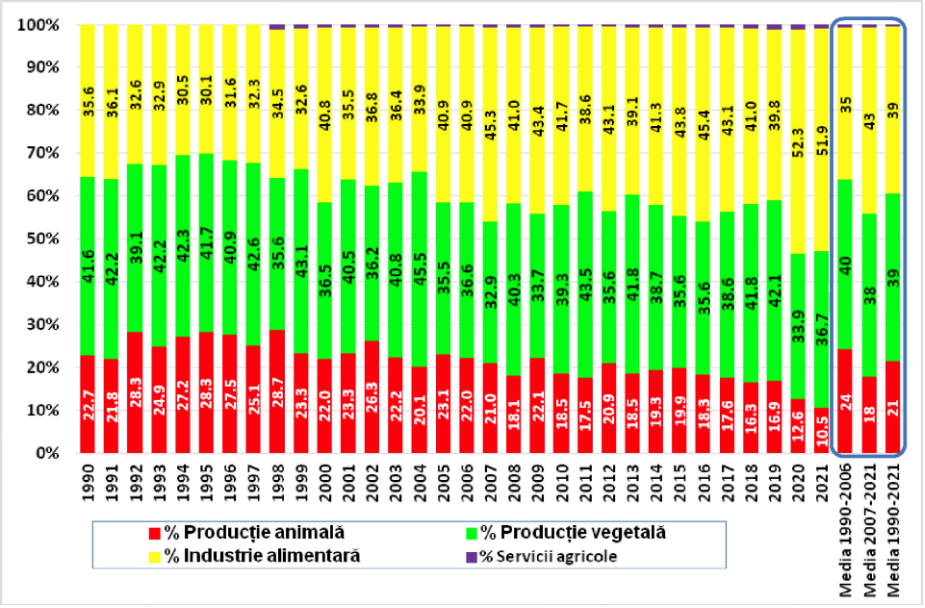
Tabelul 14. Structura producţiei agroalimentare a României (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1990-2006
% Producţie vegetală	41,6	42,2	39,1	42,2	42,3	41,7	40,9	42,6	35,6	43,1	36,5	40,5	36,2	40,8	45,5	35,5	36,6	39,8
% Producţie animală	22,7	21,8	28,3	24,9	27,2	28,3	27,5	25,1	28,7	23,3	22,0	23,3	26,3	22,2	20,1	23,1	22,0	24,1
% Servicii agricole	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,0	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7
% Industrie alimentară	35,6	36,1	32,6	32,9	30,5	30,1	31,6	32,3	34,5	32,6	40,8	35,5	36,8	36,4	33,9	40,9	40,9	35,4
% Total producţie agroalimentară	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media 2007-2021	Media 1990-2021
% Producţie vegetală	32,9	40,3	33,7	39,3	43,5	35,6	41,8	38,7	35,6	35,6	38,6	41,8	42,1	33,9	36,7	38,0	39,2
% Producţie animală	21,0	18,1	22,1	18,5	17,5	20,9	18,5	19,3	19,9	18,3	17,6	16,3	16,9	12,6	10,5	17,9	21,3
% Servicii agricole	0,8	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5	0,6	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	1,2	1,2	1,0	0,7	0,6
% Industrie alimentară	45,3	41,0	43,4	41,7	38,6	43,1	39,1	41,3	43,8	45,4	43,1	41,0	39,8	52,3	51,9	43,4	38,9
% Total producţie agroalimentară	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Naţional de Statistică

Figura 15. Structura producţiei agroalimentare a României (%)

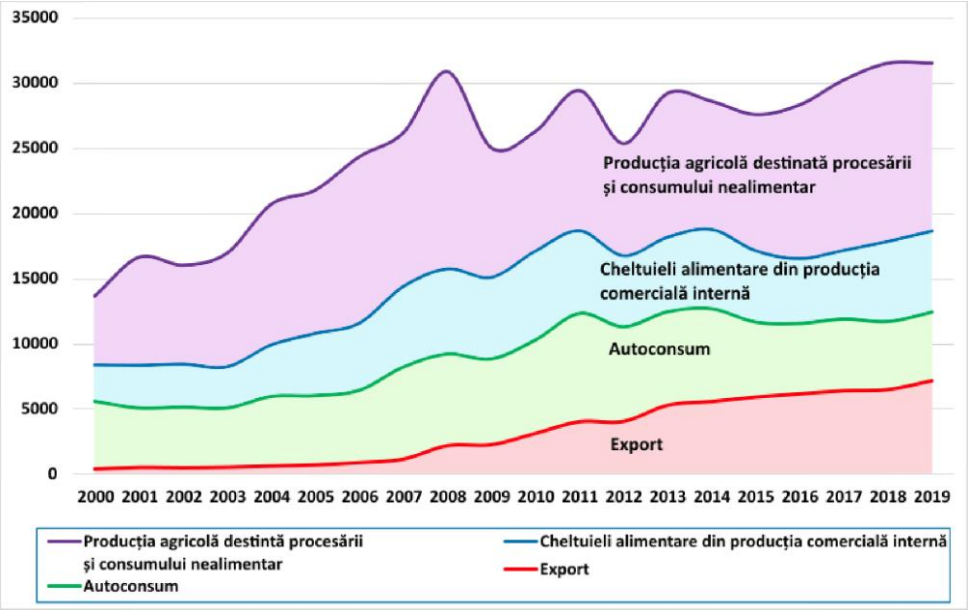
Tabelul 15. Destinaţiile producţiei agroalimentare în România, mii. €

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producţia agricolă destinată procesării şi consumului nealimentar	5277	8282	7570	8697	10770	10981	12751
Cheltuieli alimentare din producţia comercială internă	2725	3207	3239	3104	3878	4702	5077
Autoconsum	5253	4623	4718	4611	5411	5389	5620
Export	368	484	461	498	587	673	854

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Producţia agricolă destinată procesării şi consumului nealimentar	11776	15114	9906	9170	10751	8593	11023	9820	10433	11783	13053	13654	12872
Cheltuieli alimentare din producţia comercială internă	6102	6454	6190	6745	6261	5363	5650	6005	5398	4895	5197	6078	6147
Autoconsum	7138	7093	6642	7225	8353	7312	7216	7151	5790	5437	5532	5244	5284
Export	1122	2165	2242	3112	4021	4044	5284	5577	5918	6169	6407	6501	7185

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 16. Destinaţiile producţiei agroalimentare în România, mil. €

Dezechilibrele structurale ale producţiei agroalimentare a României reprezintă rezultatul susţinerii financiare profund dezechilibrate ale diferitelor ramuri vegetale, animale şi alimentare. Comparând structura producţiei agricole a României cu cea a Franţei (tabelul 16, figura 17), se desprinde concluzia conform căreia România, în perioada 2007-2021, a acordat atenţie creşterii ramurilor producţiei vegetale, în general, ramurii agricole producătoare de materii prime de tip extensiv (cereale, oleaginoase), în dauna producţiei animale şi a procesării, ramurii producătoare de valoare adăugată.

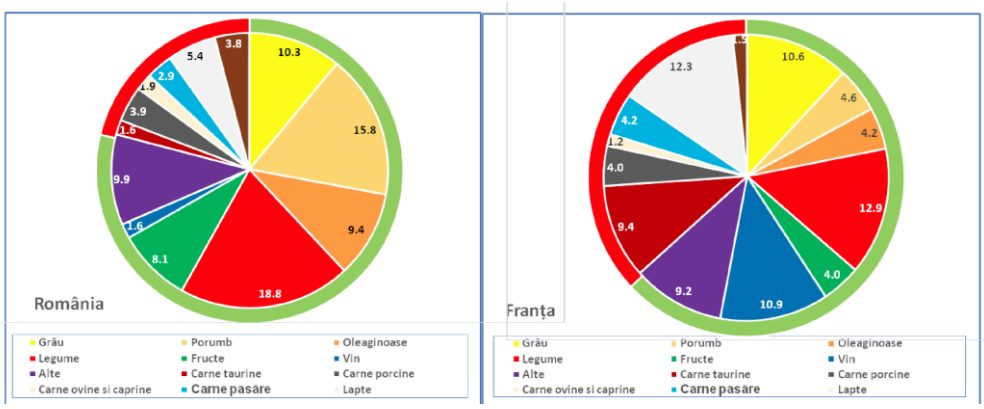
Tabelul 16. Structura producţiei agricole, date comparative Franţa/România

	Franţa		România	
	mil. euro	%	mil. euro	%
Cereale total	15072	18,9	5630	28,6
Grâu	8507	10,6	2028	10,3
Porumb	3677	4,6	3098	15,8
Oleaginoase	3393	4,2	1851	9,4
Legume	10297	12,9	3698	18,8
Fructe	3164	4,0	1595	8,1
Vin	8689	10,9	315	1,6
Alte	7358	9,2	1939	9,9

PRODUCŢIE VEGETALĂ	47973	60,0	15028	76,4
Animale	15654	19,6	2046	10,4
Carne taurine	7537	9,4	314	1,6
Carne porcine	3198	4,0	765	3,9
Carne ovine şi caprine	949	1,2	367	1,9
Carne pasăre	3384	4,2	575	2,9
Produse animale	11192	14,0	2199	11,2
Lapte	9866	12,3	1066	5,4
Ouă	1168	1,5	754	3,8
PRODUCŢIE ANIMALĂ	26847	33,6	4245	21,6
SERVICII AGRICOLE	5098	6,4	384	2,0
PRODUCŢIA AGRICOLĂ	79919	100,0	19658	100,0

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Figura 17. Structura producţiei agricole, date comparative Franţa/România

4. Comerţul exterior agroalimentar al României

Cea mai corectă reflectare a dezechilibrelor structurale a producţiei agroalimentare româneşti, generate de o greşită politică a alocărilor financiare naţionale şi europene (investiţii şi subvenţii), se găseşte în evoluţia mărimii şi structurii comerţului exterior (export-import) agroalimentar.

Când vorbim de dezechilibrele structurale ale producţiei agroalimentare a României ne referim la **structura comparativă** a exportului şi importului de produse agroalimentare, grupate, în statisticile româneşti, pe patru clase mari: 1. produse vegetale, 2. animale vii, 3. produse alimentare şi 4. grăsimi şi uleiuri. Deci, primele două clase cuprind produse agricole de tipul materiilor prime iar celelalte două clase produse alimentare - procesate.

Este cunoscut faptul că o ramură agroalimentară se dezvoltă echilibrat şi economic **dacă şi numai dacă asigură consumul alimentar intern al populaţiei şi un excedent destinat exportului**. Urmărind consumul alimentar, exportul şi importul şi 'balanţa agroalimentară a României, concluzia este una singură: **România nu se încadrează**, în această perioadă lungă 1991-2019 **în categoria ţărilor cu agricultură performantă**

Analizând seriile statistice complete ale importului, exportului şi balanţei comerciale agroalimentare, constatăm faptul că numai în doi ani (2013-2014) România înregistrează o balanţă comercială agroalimentară pozitivă (tabelul 17, figura 18).

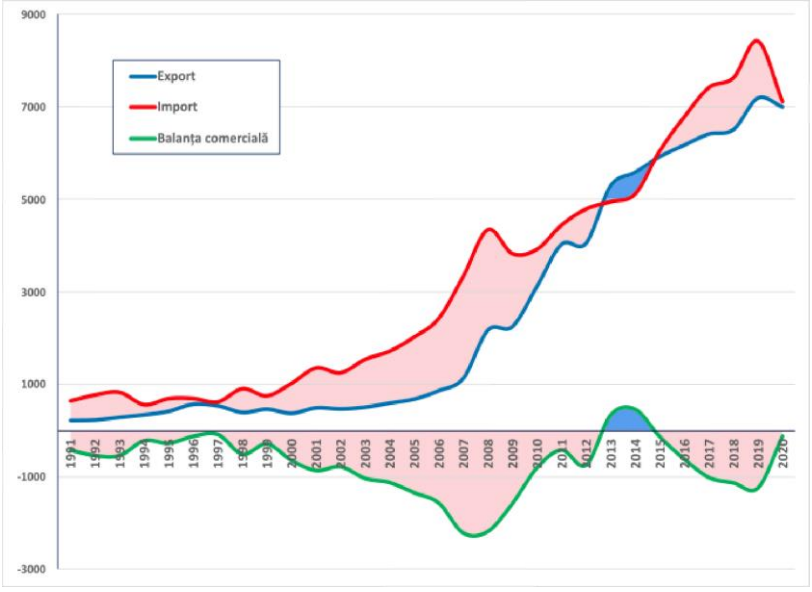
Tabelul 17. Evoluţia balanţei comerciale agricole a României

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Export	212,6	222,2	279,7	334,1	409,9	562,4	527,7	386,5	454,9	367,6	484,0	460,6	497,9	587,4	673,3	854,0
Import	639,1	766,1	823,1	556,4	688,4	690,9	615,6	900,0	746,9	1015,1	1350,8	1245,7	1535,3	1713,9	2021,9	2424,8
Balanţa comercială	-426,6	-543,9	-543,4	-222,3	-278,6	-128,5	-87,9	-513,5	-292,0	-647,5	-866,8	-785,0	-1037,4	-1126,5	-1348,7	-1570,8

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Export	1122,3	2165,2	2242,4	3112,4	4020,7	4044,3	5284,4	5577,2	5918,2	6169,2	6406,6	6501,5	7185,0	6994,1
Import	3339,0	4347,0	3823,3	3919,9	4445,6	4795,1	4952,0	5121,2	6055,2	6789,1	7423,1	7635,0	8431,1	7120,8
Balanţa comercială	-2216,6	-2181,8	-1580,9	-807,5	-424,9	-750,8	332,4	456,0	-137,0	-619,8	-1016,6	-1133,6	-1246,1	-126,8

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 18. Evoluţia balanţei comerciale agricole a României

Analiza comparativă a dezechilibrului import/export ne evidenţiază faptul că acesta este generat de structura dezechilibrată pe grupe de produse destinate exportului şi cuprinse în import. În timp ce România exportă cu predilecţie materie primă (tabelele 18, 19, 20, 21, figurile 19, 20, 21, 22) cu valoare adăugată mică (cereale, oleaginoase, tabelele 22, 23, 24, figurile 23, 24, 25), datorită procesări insuficiente, importul cuprinde produse înalt procesate, cu valoare mare.

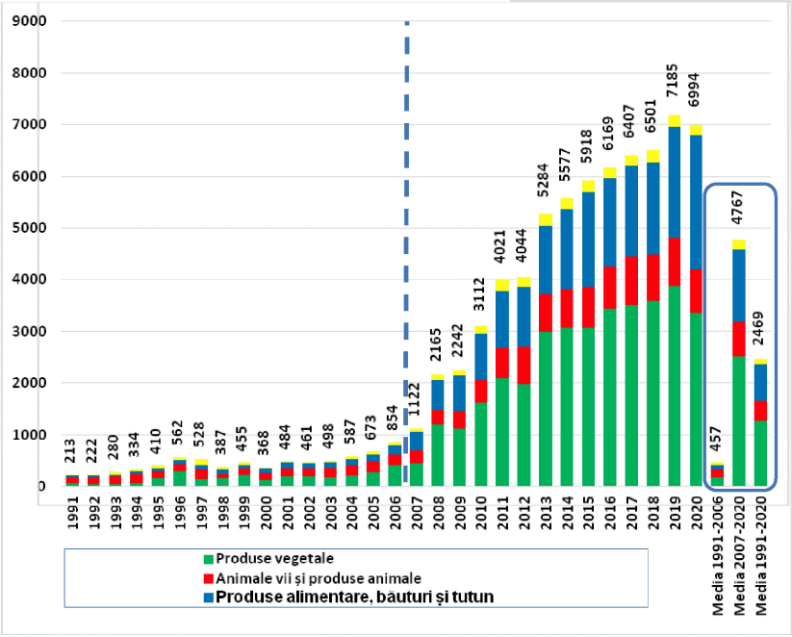
Tabelul 18. Evoluţia exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii şi produse animale	121	142	138	184	131	123	176	84	109	138	146	153	189	201	196	211	153
Produse vegetale	57	38	49	54	161	299	147	159	235	129	202	186	171	207	276	407	174
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	5	5	52	39	62	54	110	62	51	22	28	10	28	64	62	57	44
Produse alimentare, băuturi şi tutun	30	37	40	57	55	86	94	82	60	79	108	112	111	116	139	179	86
Total	213	222	280	334	410	562	528	387	455	368	484	461	498	587	673	854	457

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii şi produse animale	252	278	326	434	584	731	745	743	782	814	946	895	928	845	664	392
Produse vegetale	440	1198	1125	1625	2097	1970	2985	3072	3075	3437	3502	3591	3876	3351	2525	1271
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	68	106	88	164	242	183	240	213	224	194	211	224	224	195	184	110
Produse alimentare, băuturi şi tutun	362	583	704	890	1099	1160	1315	1549	1838	1724	1747	1791	2156	2603	1394	697
Total	1122	2165	2242	3112	4021	4044	5284	5577	5918	6169	6407	6501	7185	6994	4767	2469

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 19. Evoluţia exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

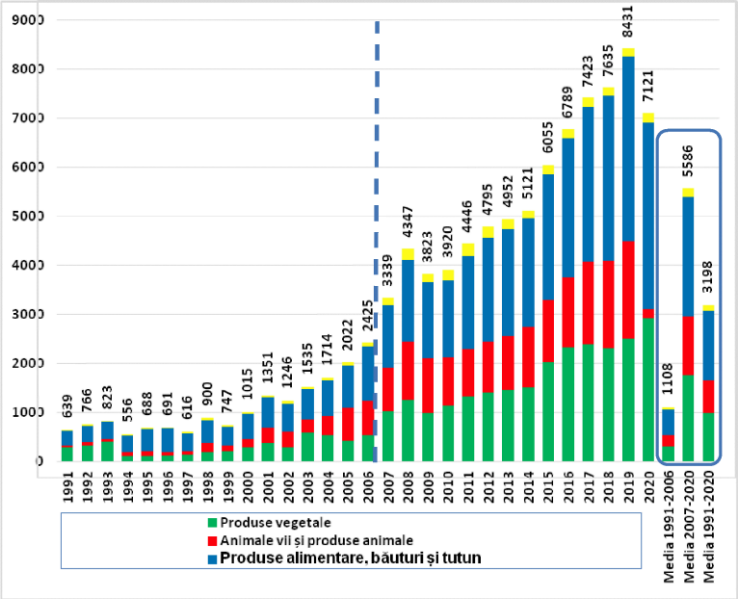
Tabelul 19. Evoluţia importului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii şi produse animale	35	66	58	83	99	59	58	185	115	162	314	312	261	389	662	707	223
Produse vegetale	302	330	406	118	119	133	151	201	210	296	375	294	596	543	437	538	316
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	11	30	18	25	21	17	30	50	30	38	38	70	55	52	59	74	39
Produse alimentare, băuturi şi tutun	291	340	341	330	448	483	377	465	392	519	624	569	623	730	864	1106	531
Total	639	766	823	556	688	691	616	900	747	1015	1351	1246	1535	1714	2022	2425	1108

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii şi produse animale	870	1191	1116	984	965	1035	1114	1226	1254	1441	1689	1774	1980	184	1202	680
Produse vegetale	1037	1259	1003	1141	1324	1416	1455	1514	2037	2329	2395	2317	2516	2922	1762	991
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	144	227	160	217	245	239	205	164	184	189	192	172	174	202	194	111
Produse alimentare, băuturi şi tutun	1288	1669	1544	1577	1911	2105	2177	2218	2580	2830	3147	3372	3762	3813	2428	1417
Total	3339	4347	3823	3920	4446	4795	4952	5121	6055	6789	7423	7635	8431	7121	5586	3198

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 20. Evoluţia importului de produse agroalimentare, 1991-2020, mil. €

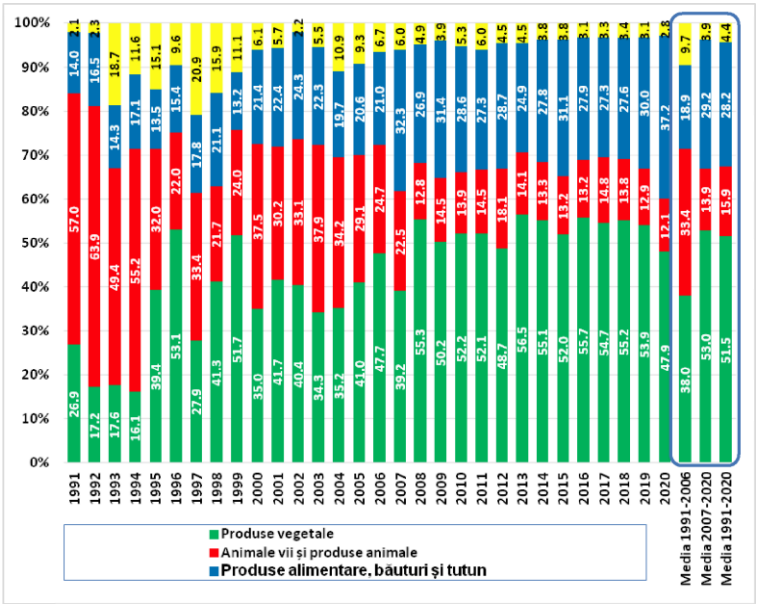
Tabelul 20. Structura exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii şi produse animale	57,0	63,9	49,4	55,2	32,0	22,0	33,4	21,7	24,0	37,5	30,2	33,1	37,9	34,2	29,1	24,7	33,4
Produse vegetale	26,9	17,2	17,6	16,1	39,4	53,1	27,9	41,3	51,7	35,0	41,7	40,4	34,3	35,2	41,0	47,7	38,0
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	2,1	2,3	18,7	11,6	15,1	9,6	20,9	15,9	11,1	6,1	5,7	2,2	5,5	10,9	9,3	6,7	9,7
Produse alimentare, băuturi şi tutun	14,0	16,5	14,3	17,1	13,5	15,4	17,8	21,1	13,2	21,4	22,4	24,3	22,3	19,7	20,6	21,0	18,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii şi produse animale	22,5	12,8	14,5	13,9	14,5	18,1	14,1	13,3	13,2	13,2	14,8	13,8	12,9	12,1	13,9	15,9
Produse vegetale	39,2	55,3	50,2	52,2	52,1	48,7	56,5	55,1	52,0	55,7	54,7	55,2	53,9	47,9	53,0	51,5
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	6,0	4,9	3,9	5,3	6,0	4,5	4,5	3,8	3,8	3,1	3,3	3,4	3,1	2,8	3,9	4,4
Produse alimentare, băuturi şi tutun	32,3	26,9	31,4	28,6	27,3	28,7	24,9	27,8	31,1	27,9	27,3	27,6	30,0	37,2	29,2	28,2
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Naţional de Statistică

Figura 21. Structura exportului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

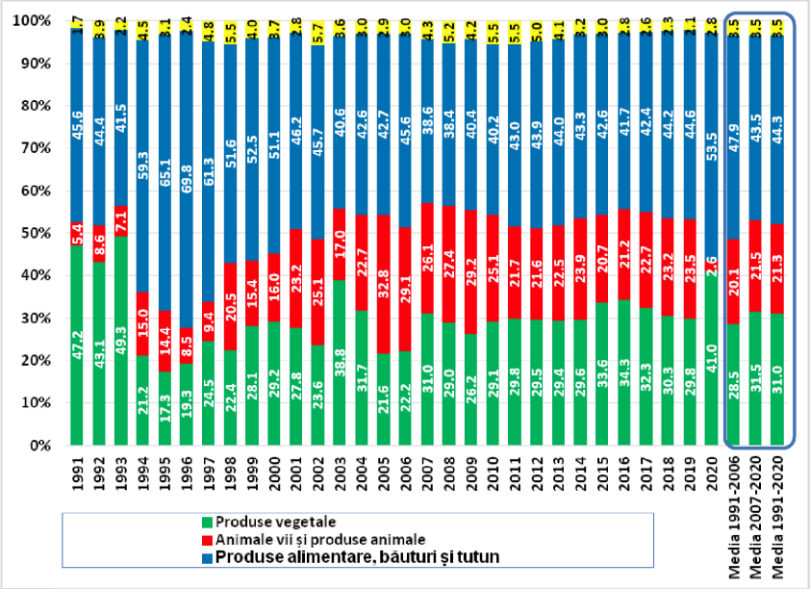
Tabelul 21. Structura importului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Animale vii şi produse animale	5,4	8,6	7,1	15,0	14,4	8,5	9,4	20,5	15,4	16,0	23,2	25,1	17,0	22,7	32,8	29,1	20,1
Produse vegetale	47,2	43,1	49,3	21,2	17,3	19,3	24,5	22,4	28,1	29,2	27,8	23,6	38,8	31,7	21,6	22,2	28,5
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	1,7	3,9	2,2	4,5	3,1	2,4	4,8	5,5	4,0	3,7	2,8	5,7	3,6	3,0	2,9	3,0	3,5
Produse alimentare, băuturi şi tutun	45,6	44,4	41,5	59,3	65,1	69,8	61,3	51,6	52,5	51,1	46,2	45,7	40,6	42,6	42,7	45,6	47,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Animale vii şi produse animale	26,1	27,4	29,2	25,1	21,7	21,6	22,5	23,9	20,7	21,2	22,7	23,2	23,5	2,6	21,5	21,3
Produse vegetale	31,0	29,0	26,2	29,1	29,8	29,5	29,4	29,6	33,6	34,3	32,3	30,3	29,8	41,0	31,5	31,0
Grăsimi şi uleiuri animale sau vegetale	4,3	5,2	4,2	5,5	5,5	5,0	4,1	3,2	3,0	2,8	2,6	2,3	2,1	2,8	3,5	3,5
Produse alimentare, băuturi şi tutun	38,6	38,4	40,4	40,2	43,0	43,9	44,0	43,3	42,6	41,7	42,4	44,2	44,6	53,5	43,5	44,3
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Naţional de Statistică

Figura 22. Structura importului de produse agroalimentare, 1991-2020, %

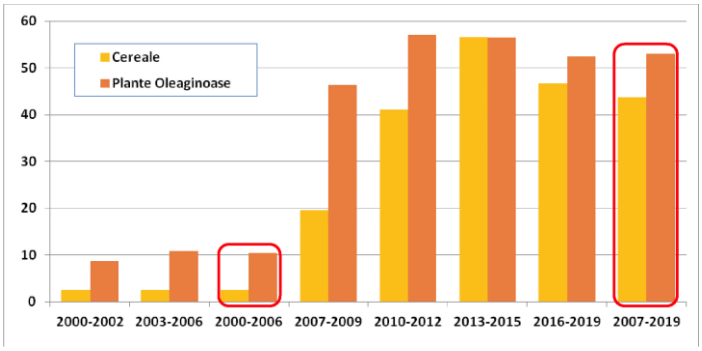

Tabelul 22. Ponderea exportului de cereale şi oleaginoase din producţia de cereale şi oleaginoase a României (%)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Cereale	2,6	2,6	2,5	19,5	41,2	56,6	46,8	43,7
Plante Oleaginoase	8,8	11,0	10,4	46,5	57,2	56,4	52,4	53,1

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 23. Ponderea exportului de cereale şi oleaginoase din producţia de cereale şi oleaginoase a României

Tabelul 23. Producţia şi exportul brut de cereale ale României (mil. t)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Producţie	14,6	18,1	16,6	13,2	16,8	20,8	26,2	20,2
Export	0,4	0,4	0,4	2,8	6,5	11,7	12,2	8,8

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 24. Producţia şi exportul brut de cereale ale României (mil. t)

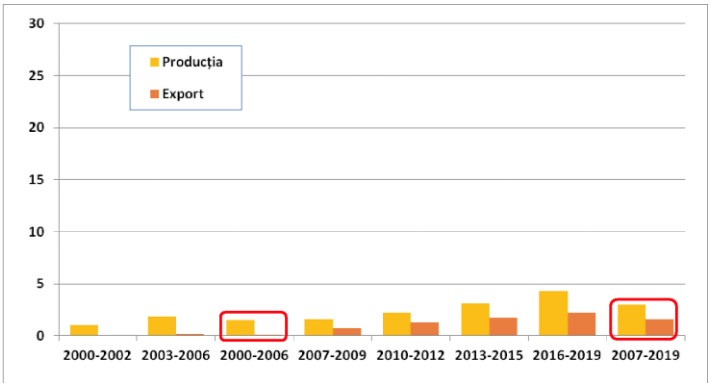

Tabelul 24. Producţia şi exportul brut de oleaginoase ale României (mil. t)

	2000-2002	2003-2006	2000-2006	2007-2009	2010-2012	2013-2015	2016-2019	2007-2019
Producţie	1,0	1,9	1,5	1,6	2,2	3,1	4,3	3,0
Export	0,1	0,2	0,2	0,8	1,3	1,8	2,2	1,6

Sursa: Institutul Naţional de Statistică, baza de date Tempo online

Figura 25. Producţia şi exportul brut de oleaginoase ale României (mil. t)

Pentru a aprecia unde se află agricultura României, prin prisma indicelui import/export, prezentăm comparativ datele referitoare la acest capitol, perioada 2007 (aderarea României UE) - 2021, din cinci ţări, două ţări fondatoare (vechi) UE, foarte dezvoltare Germania şi Franţa şi trei ţări noi membre UE, cu grad de dezvoltare rural "relativ" asemănător cu al României, respectiv Ungaria şi Polonia. (tabelele 25, 26, 27, 28, 29, figura 26).

Tabelul 25. Producţia agroalimentară în câteva ţări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media	euro/ha	euro/loc
Germania	92466	99965	87308	99231	110773	113534	118619	116936	105599	104137	114178	106110	116087	114212	118311	107831,1	15039	1297
Franţa	132414	135980	125620	134288	144033	151161	146307	148449	148075	138841	144228	153759	153370	150188	161048	144517,4	8481	2136
Ungaria	13187	15501	11534	12116	15335	14825	15443	15757	15844	16422	16622	16714	17183	16665	18874	15468,1	3840	1590
Polonia	40127	43517	34822	39366	45337	46327	47094	46079	44556	44723	49413	48884	51752	52722	56819	46102,5	4136	1218
Romania	27493	35070	26970	29394	34847	27531	34017	32000	29481	29480	33077	35751	36536	32166	40075	32259,2	3764	1680

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Tabelul 26. Exportul agroalimentar în câteva ţări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	43431,5	48001,8	46050,1	49494,5	54722,0	57955,5	61211,3	62444,5	64265,5	65751,0	68138,1	66942,1	69278,0	68058,9	71343,5	59805,9
Franţa	42498,2	45479,8	40814,8	44757,7	51778,1	53070,9	55297,2	53652,9	54872,7	54192,5	56413,6	57607,2	59625,6	57178,3	64028,2	52751,2
Ungaria	4213,7	4763,1	4163,6	4976,1	6065,3	6600,0	6563,8	6417,0	6630,2	6615,8	7303,3	7153,8	7585,5	7925,5	8617,4	6372,9
Polonia	9450,5	10898,7	10788,4	12708,3	14280,4	17049,4	18977,3	20565,3	22384,5	22921,0	26532,6	28305,7	30176,7	32413,6	35506,3	20863,9
Romania	853,9	1582,3	1755,4	2352,2	2917,5	3349,0	4198,0	4484,2	4832,7	4831,8	4923,6	5063,9	5864,1	5849,9	7692,6	4036,7

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Tabelul 27. Importul agroalimentar în câteva ţări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	50602,0	53620,1	51553,9	55421,2	61035,9	63238,3	65429,6	67210,4	71566,7	74155,0	78493,1	78330,6	79947,1	80764,7	84904,7	67751,6
Franţa	32877,3	35419,7	34637,7	36686,8	39910,8	41193,1	43413,7	44140,4	46008,0	47545,2	50321,7	50454,6	51263,2	50609,7	55230,7	43980,8
Ungaria	2813,4	3359,6	2971,5	3307,0	3937,8	3948,0	3837,1	4065,5	4277,2	4561,7	4945,5	5202,4	5626,7	5689,4	6191,9	4315,6
Polonia	7091,5	8775,6	8065,8	9598,9	10738,9	11742,1	12466,6	13293,7	14219,9	15149,5	16992,6	17520,1	18731,3	19886,0	21559,0	13722,1
Romania	2974,6	3764,2	3363,6	3288,4	3743,0	4106,2	4310,3	4520,7	5364,5	6063,7	6623,1	6782,6	7509,1	7917,6	8965,8	5286,5

Sursa: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database

Tabelul 28. Ponderea exportului agroalimentar în câteva ţări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	47,0	48,0	52,7	49,9	49,4	51,0	51,6	53,4	60,9	63,1	59,7	63,1	59,7	59,6	60,3	55,5
Franţa	32,1	33,4	32,5	33,3	35,9	35,1	37,8	36,1	37,1	39,0	39,1	37,5	38,9	38,1	39,8	36,5
Ungaria	32,0	30,7	36,1	41,1	39,6	44,5	42,5	40,7	41,8	40,3	43,9	42,8	44,1	47,6	45,7	41,2
Polonia	23,6	25,0	31,0	32,3	31,5	36,8	40,3	44,6	50,2	51,3	53,7	57,9	58,3	61,5	62,5	45,3
Romania	3,1	4,5	6,5	8,0	8,4	12,2	12,3	14,0	16,4	16,4	14,9	14,2	16,1	18,2	19,2	12,5

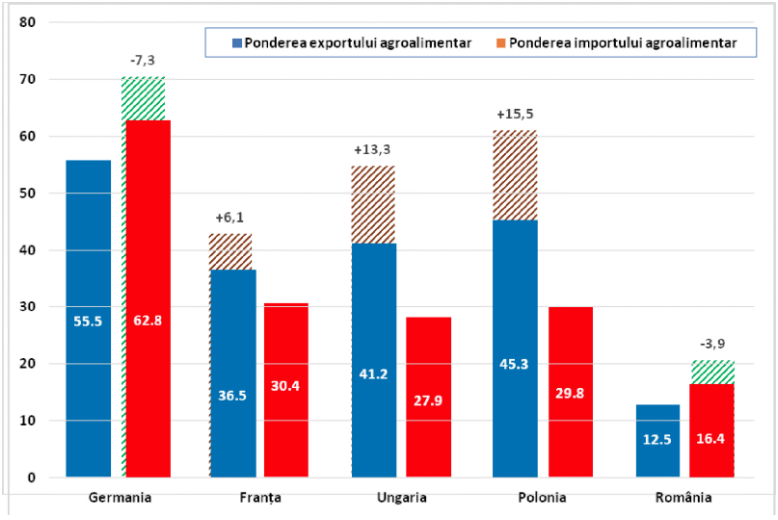
Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Eurostat

Tabelul 29. Ponderea importului agroalimentar în câteva ţări UE 2007-2021

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Media
Germania	54,7	53,6	59,0	55,9	55,1	55,7	55,2	57,5	67,8	71,2	68,7	73,8	68,9	70,7	71,8	62,8
Franţa	24,8	26,0	27,6	27,3	27,7	27,3	29,7	29,7	31,1	34,2	34,9	32,8	33,4	33,7	34,3	30,4
Ungaria	21,3	21,7	25,8	27,3	25,7	26,6	24,8	25,8	27,0	27,8	29,8	31,1	32,7	34,1	32,8	27,9
Polonia	17,7	20,2	23,2	24,4	23,7	25,3	26,5	28,8	31,9	33,9	34,4	35,8	36,2	37,7	37,9	29,8
Romania	10,8	10,7	12,5	11,2	10,7	14,9	12,7	14,1	18,2	20,6	20,0	19,0	20,6	24,6	22,4	16,4

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Eurostat

Figura 26. Ponderea exportului şi importului în producţia agroalimentară şi balanţa comercială agricolă

Este cunoscut faptul că agricultura unei ţări (ca de altfel orice ramură economică) este cu atât mai dezvoltată, mai puternică şi mai productivă cu cât reuşeşte să asigure consumul agroalimentar intern şi să genereze partizi agroalimentari (valori) cât mai mari la export. Dintre cele cinci ţări prezentate, Germania are cea mai ridicată pondere din producţia agroalimentară destinată exportului (în medie pe perioada 2007-2022, 55,5%). Atât Polonia (45,3%), cât şi Ungaria (41,2%) înregistrează, de asemenea, nivele ridicate ale exportului agroalimentar, cu mult peste nivelul României (12,5%). În cazul Poloniei, este de remarcat ritmul accelerat de creştere al exportului, începând cu anul 2015 când acesta depăşeşte 50%, iar în anii 2020 şi 2021, depăşeşte 60% din producţia agroalimentară totală a tării.

Iată ce lecţie ne oferă Polonia. Ce resurse are Polonia, care este cheia politicii agricole poloneze?

Balanţa comercială agroalimentară a Franţei (61%), Ungariei (13,3%) şi Poloniei (15,6%) este pozitivă în întreaga perioadă 2007-2021, cu excedente semnificative, mai cu seamă în cazul Poloniei şi Ungariei.

Balanţa comercială agroalimentară, în cazul Germaniei şi României, este, în ambele ţări, negativă, deşi necomparabile. În cazul Germaniei, explicaţia este simplă: puterea economică de ansamblu îi permite o astfel de balanţă, iar cauza debalansării nu este precaritatea producţiei agroalimentare germane. Ci, dimpotrivă! Agricultura Germaniei, pe ansamblu, este cea mai puternică, cea mai productivă (VAP 2007-2021 este de 15039 €/ha, cu mult peste puterea agricolă numărul 1 a UE - Franţa care are în aceeaşi perioadă VAP de 8412 €/ha, la jumătate).

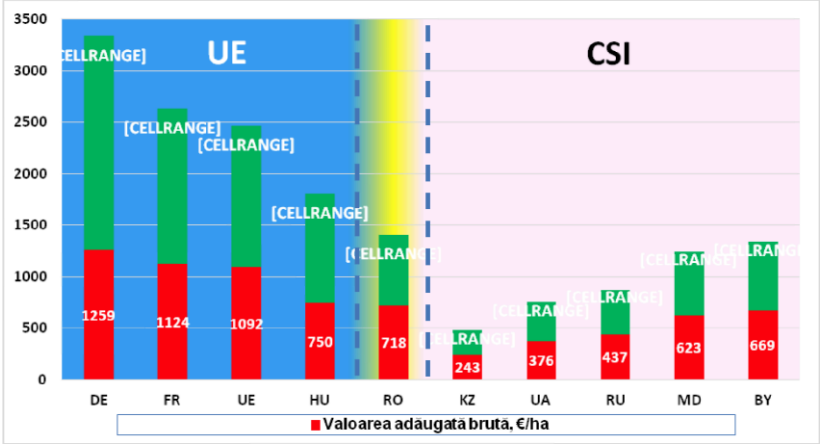
În schimb, debalansarea balanţei comerciale agroalimentare a României are o singură cauză: nivelul şi structura (încă) precară a agriculturii, incompatibilitatea cu structura agrară europeană (deşi aparţinem juridic la UE), asemănarea structurală a agriculturii româneşti mai degrabă cu cea est-europeană (tabelul 30, figura 27).

Tabelul 30. Producţia agricolă si valoarea adăugată brută. Date comparative UE si CSI

	DE	FR	UE	HU	RO	KZ	UA	RU	MD	BY
Producţia agricolă (cumulat cu VAB - roşu), €/ha	2082	1511	1376	1056	693	239	376	437	623	669
Valoarea adăugată brută, €/ha	1259	1124	1092	750	718	243	376	437	623	669

Sursa: Faostat, http://www.fao.org/faostat/en#data

Figura 27. Producţia agricolă şi valoarea adăugată brută. Date comparative UE şi CSI

De unde vine, cine generează şi accelerează (în loc să o atenueze) nonperformanfă în agricultura României după aderarea la UE?

Există două explicaţii: **efectele aplicării Legii fondului funciar şi cele conexe acesteia** care au condus, în mare parte, la relatifundizarea (parţială) a exploataţiilor agricole şi politica **greşită dezechilibrată de susţinere financiară** a agriculturii României. Prima cauză, generată de aplicarea celei mai defectuoase legi funciare de reformă a privatizării terenului agricol, o vom analiza mai amănunţit în capitolul 2

A doua cauză, ca ordine cronologică, **politica de susţinere financiară defectuoasă** o urmărim în continuare.

5. Susţinerea financiară a agriculturii şi dezvoltării rurale

Sprijinul financiar cu fonduri al agriculturii şi dezvoltării rurale în România, în ambele perioade (preaderare 1991-2006 şi postaderare 2007-2022) a avut două destinaţii distincte: subvenţiile pentru susţinerea producţiei agroalimentare şi a producţiei marfă şi **investiţiile** în exploataţiile agricole, unităţile de procesare şi pentru dezvoltarea spaţiului rural.

Funcţie de sursele sprijinului, fondurile financiare au provenit de la **bugetul statului român**, de la **bugetul agricol european** şi din **sursele proprii ale investitorilor** (autofinanţare)

După cum rezultă din tabele, valorile şi sursele finanţării şi destinaţiile alocării fondurilor financiare, sprijinului financiar diferă în mare măsură de la o perioadă la alta şi chiar de la un an la altul în cadrul aceleiaşi perioade.

În perioada de preaderare majoritatea fondurilor au avut ca sursă de provenienţă bugetul de stat, fiind destinate în proporţie de 41,1% subvenţionării producţiei vegetale (62,7%) şi animale (37,3%) şi 58,9% investiţiilor. După anul 2003, în vederea pregătirii pentru preaderarea la UE, prin programul SAP ARD şi Fermierul a început şi procesul de finanţare europeană, dar sumele au fost, în general, de nivel redus.

După aderarea la UE, România s-a aliniat politicii agricole europene în ceea ce priveşte susţinerea agriculturii şi dezvoltării rurale, destinaţia subvenţiilor încadrându-se în pilonii şi măsurile stabilite de UE. Cu privire la alocările financiare de la bugetul agricol european, pe pilonul I şi II, respectiv pe măsurile şi direcţiile de alocare, România s-a ”aliniat” politicii europene de alocare pe destinaţii. Aici, este importantă o remarcă referitoare la alocările pe destinaţii (sectoare, ramuri, culturi, specii şi categorii de animale, activităţi etc). În stabilirea priorităţilor de alocare, UE a plecat de la **starea generală a agriculturii europene**, care a fost şi este (încă) mult diferită faţă de **starea şi priorităţile**

agriculturii româneşti. Am mai afirmat şi cu alte prilejuri, agricultura şi spaţiul rural românesc în momentul aderării la UE (2007), dar şi în prezent, nu se află, din punctul de vedere al structurii şi performanţelor, la nivelul european al anului 2007 sau, în prezent, la nivelul anului 2022. Agricultura şi dezvoltarea rurală ale României se află la nivelul ţărilor UE din anii 1970-1980.

În acea perioadă, agricultura ţărilor UE a avut cu totul alte priorităţi care vizau consolidarea exploataţiilor familiale, susţinerea masivă a producţiei agricole, bugetul agricol european reprezentând peste 50% din bugetul general al UE.

În prezent, UE având în vedere nivelul ridicat la care a ajuns agricultura ţărilor vechi UEi5 a redus mult bugetul agricol şi a schimbat masiv orientările şi priorităţile de alocare, toate acestea fiind departe de cele necesare agriculturii şi dezvoltării rurale a României.

Aşa ne explicăm faptul că **după aderare, principalele priorităţi ale României, pentru susţinerea creşterii animalelor şi procesării producţiei agricole primare, nemaifiind priorităţi şi pentru agricultura ţărilor vechi şi dezvoltate ale UE, au fost totalmente neglijate**. Astfel, alocările financiare, pentru zootehnice, în perioada postaderare 2007-2020 au fost de numai 14,6% (faţă de vegetal 85,4%), scăzând de la 37,3% în perioada de preaderare (tabele 31, 32, 33, 34, 35, 36, figurile 28, 29, 30, 31, 32, 33). Consecinţa acestui dezechilibru: una singură şi dramatică: **scăderea alarmantă a producţiei animale** şi favorizarea masivă, inclusiv prin SAPS, a exploataţiilor agricole vegetale mari, producătoare de cereale şi oleaginoase destinate exportului, aceste exploataţii exportând concomitent şi subvenţia pe hectar către procesatorii parteneri externi.

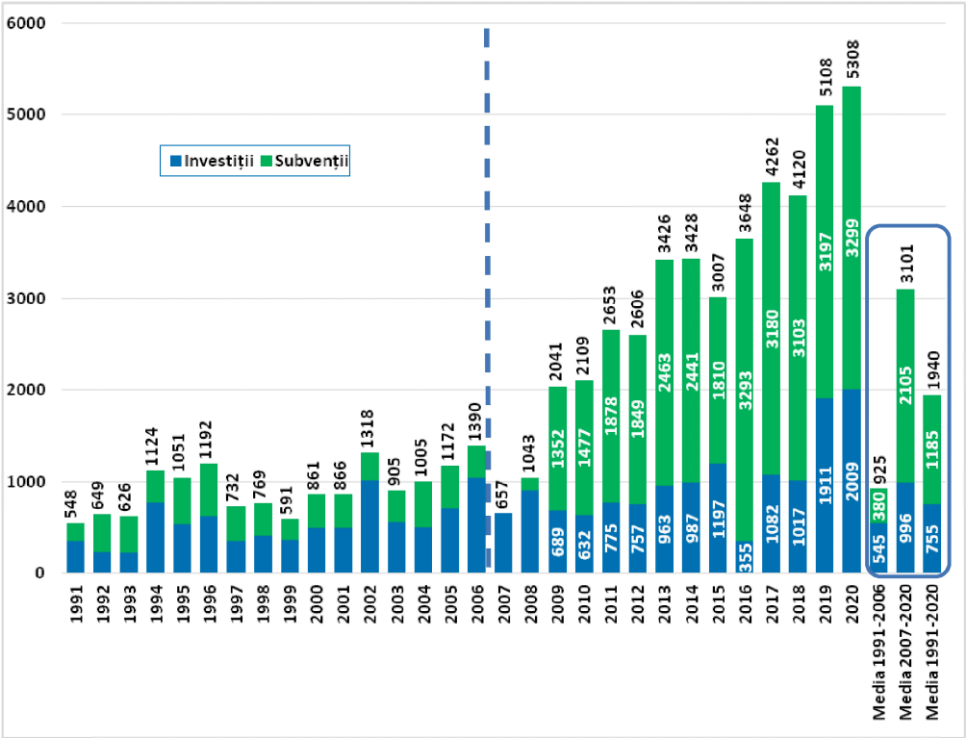
Tabelul 31. Evoluţia anuală a sprijinului financiar total în agricultură, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenţii	187,9	409,7	404,2	346,6	511,3	564	374,8	359,7	227,2	366,4	366,5	304	348	501,7	459,3	344,7	379,8
Investiţii	360	239	222	777	540	628	357	409	364	495	499	1014	557	503	712,2	1045,3	545,1
Total	548	649	626	1124	1051	1192	732	769	591	861	866	1318	905	1005	1172	1390	925

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenţii	0	135,3	1351,5	1477,4	1878,4	1848,5	2462,8	2440,6	1809,6	3293,3	3179,6	3102,5	3197,4	3299,3	2105,4	1185,1
Investiţii	657	908	689	632	775	757	963	987	1197	355	1082	1017	1911	2009	995,6	755,4
Total	657	1043	2041	2109	2653	2606	3426	3428	3007	3648	4262	4120	5108	5308	3101	1940

Sursa: Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură, Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale

Figura 28. Evoluţia anuală a sprijinului financiar total în agricultură, mil. €

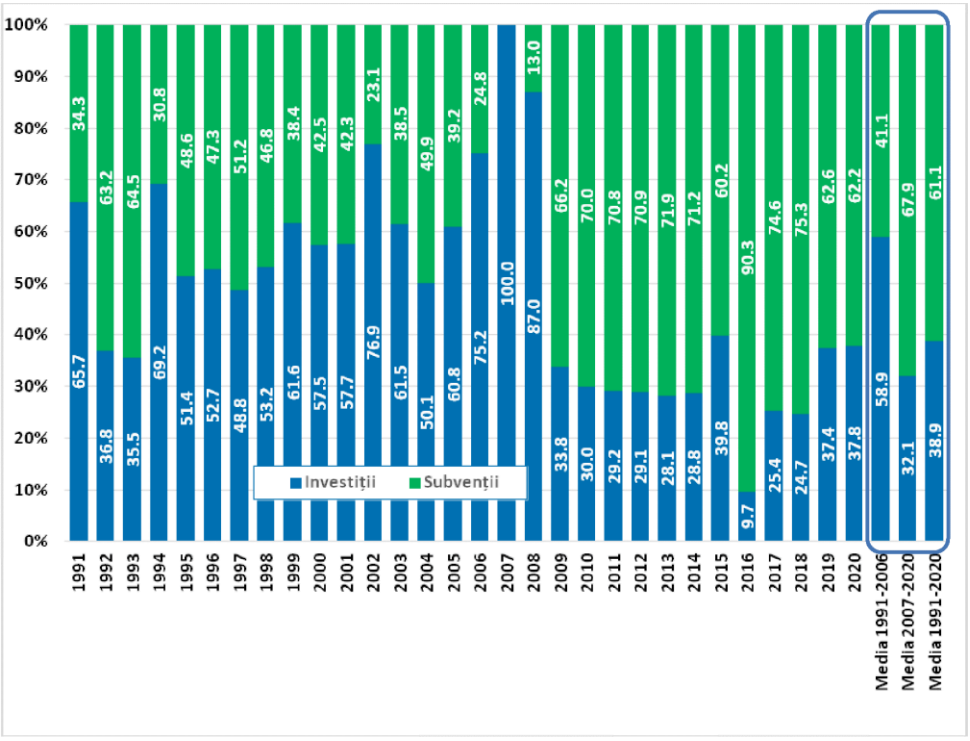
Tabelul 32. Structura anuală a sprijinului financiar total în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenţii	34,3	63,2	64,5	30,8	48,6	47,3	51,2	46,8	38,4	42,5	42,3	23,1	38,5	49,9	39,2	24,8	41,1
Investiţii	65,7	36,8	35,5	69,2	51,4	52,7	48,8	53,2	61,6	57,5	57,7	76,9	61,5	50,1	60,8	75,2	58,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenţii	0,0	13,0	66,2	70,0	70,8	70,9	71,9	71,2	60,2	90,3	74,6	75,3	62,6	62,2	67,9	61,1
Investiţii	100,0	87,0	33,8	30,0	29,2	29,1	28,1	28,8	39,8	9,7	25,4	24,7	37,4	37,8	32,1	38,9
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură, Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale

Figura 29. Structura anuală a sprijinului financiar total în agricultură, %

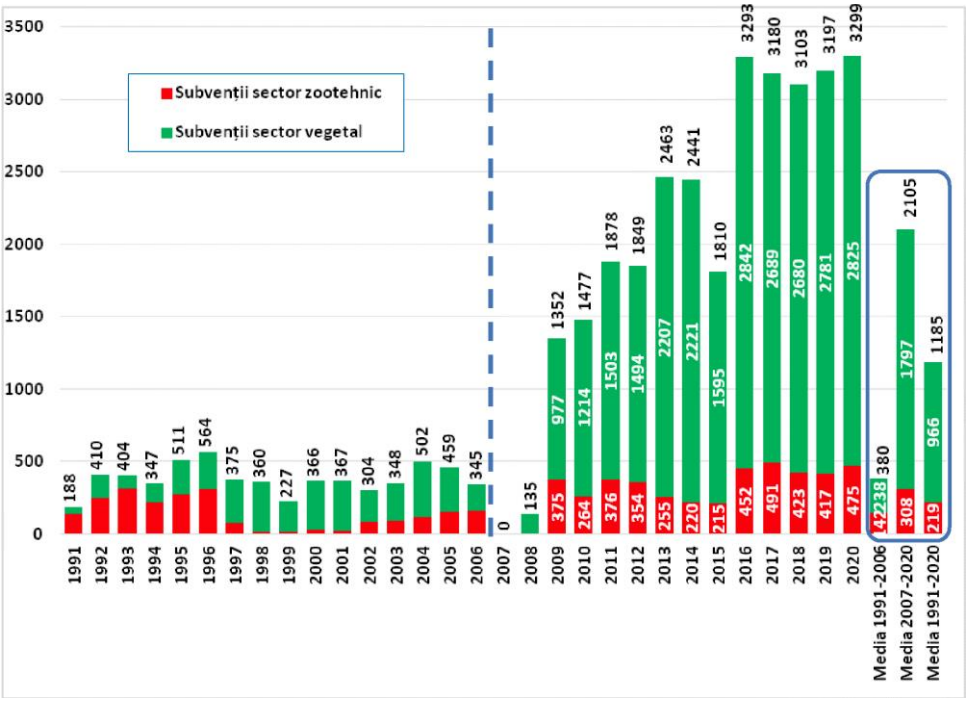
Tabelul 33. Evoluţia anuală a subvenţiilor în agricultură, mii. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenţii sector vegetal	50	160	88	127	235	258	300	344	212	340	343	223	254	384	307	185	238
Subvenţii sector zootehnic	138	250	316	220	277	306	75	15	16	26	24	82	94	118	153	160	142
Total	188	410	404	347	511	564	375	360	227	366	367	304	348	502	459	345	380

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenţii sector vegetal	0	135	977	1214	1503	1494	2207	2221	1595	2842	2689	2680	2781	2825	1797	966
Subvenţii sector zootehnic	0	0	375	264	376	354	255	220	215	452	491	423	417	475	308	219
Total	0	135	1352	1477	1878	1849	2463	2441	1810	3293	3180	3103	3197	3299	2105	1185

Sursa: Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură

Figura 30. Evoluţia anuală a subvenţiilor în agricultură, mil. €

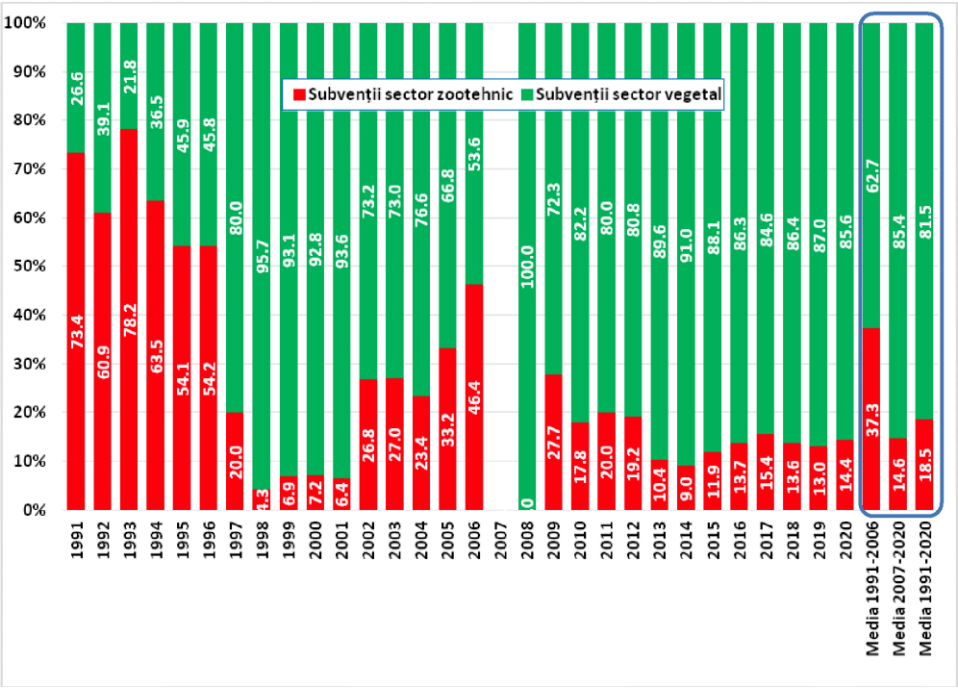
Tabelul 34. Structura anuală a subvenţiilor în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Subvenţii sector vegetal	26,6	39,1	21,8	36,5	45,9	45,8	80,0	95,7	93,1	92,8	93,6	73,2	73,0	76,6	66,8	53,6	62,7
Subvenţii sector zootehnic	73,4	60,9	78,2	63,5	54,1	54,2	20,0	4,3	6,9	7,2	6,4	26,8	27,0	23,4	33,2	46,4	37,3
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Subvenţii sector vegetal	0,0	100,0	72,3	82,2	80,0	80,8	89,6	91,0	88,1	86,3	84,6	86,4	87,0	85,6	85,4	81,5
Subvenţii sector zootehnic	0,0	0,0	27,7	17,8	20,0	19,2	10,4	9,0	11,9	13,7	15,4	13,6	13,0	14,4	14,6	18,5
Total	0	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii pe baza datelor Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţiei de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură, Agenţiei pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale

Figura 31. Structura anuală a subvenţiilor în agricultură, %

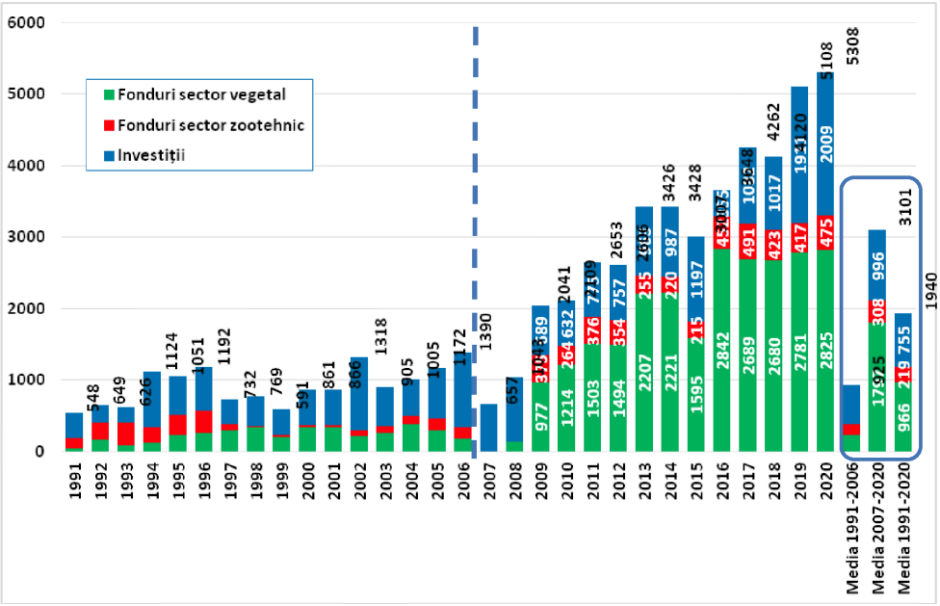
Tabelul 35. Evoluţia alocării de fonduri financiare în agricultură, mil. €

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Investiţii	360	239	222	777	540	628	357	409	364	495	499	1014	557	503	712	1045	545
Fonduri sector zootehnic	138	250	316	220	277	306	75	15	16	26	24	82	94	118	153	160	142
Fonduri sector vegetal	50	160	88	127	235	258	300	344	212	340	343	223	254	384	307	185	238
Total	548	649	626	1124	1051	1192	732	769	591	861	866	1318	905	1005	1172	1390	925

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Investiţii	657	908	689	632	775	757	963	987	1197	355	1082	1017	1911	2009	996	755
Fonduri sector zootehnic	0	0	375	264	376	354	255	220	215	452	491	423	417	475	308	219
Fonduri sector vegetal	0	135	977	1214	1503	1494	2207	2221	1595	2842	2689	2680	2781	2825	1797	966
Total	657	1043	2041	2109	2653	2606	3426	3428	3007	3648	4262	4120	5108	5308	3101	1940

Sursa: Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură

Figura 32. Evoluţia alocării de fonduri financiare în agricultură, mil. €

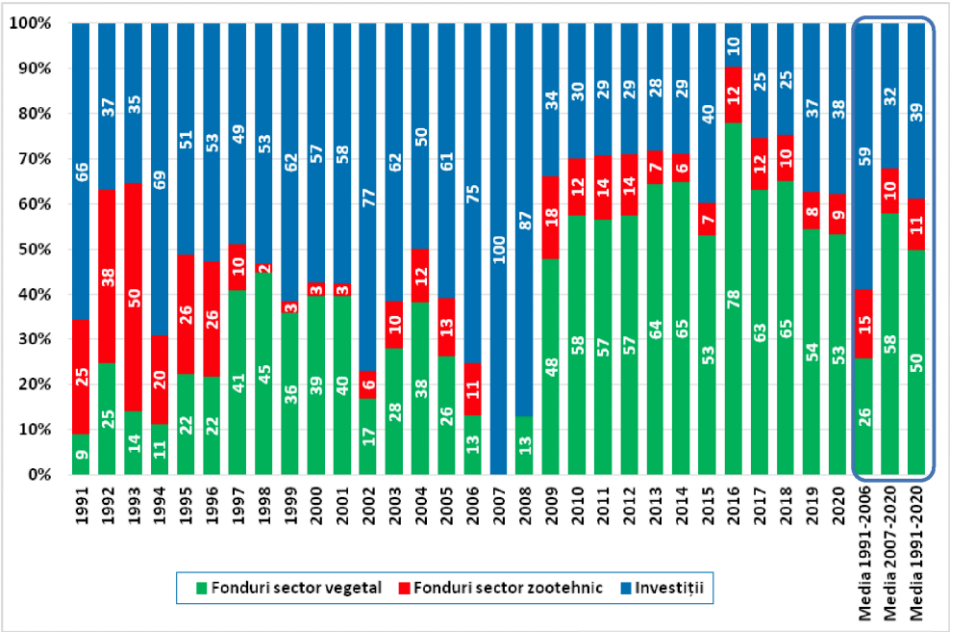
Tabelul 36. Structura alocării de fonduri financiare în agricultură, %

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Media 1991-2006
Investiţii	65,7	36,8	35,5	69,2	51,4	52,7	48,8	53,2	61,6	57,5	57,7	76,9	61,5	50,1	60,8	75,2	58,9
Fonduri sector zootehnic	25,2	38,5	50,5	19,6	26,3	25,7	10,2	2,0	2,7	3,0	2,7	6,2	10,4	11,7	13,0	11,5	15,3
Fonduri sector vegetal	9,1	24,7	14,1	11,3	22,3	21,7	41,0	44,8	35,8	39,5	39,6	16,9	28,1	38,2	26,2	13,3	25,7
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Media 2007-2020	Media 1991-2020
Investiţii	100,0	87,0	33,8	30,0	29,2	29,1	28,1	28,8	39,8	9,7	25,4	24,7	37,4	37,8	32,1	38,9
Fonduri sector zootehnic	0,0	0,0	18,4	12,5	14,2	13,6	7,5	6,4	7,2	12,4	11,5	10,3	8,2	8,9	9,9	11,3
Fonduri sector vegetal	0,0	13,0	47,9	57,5	56,6	57,4	64,4	64,8	53,0	77,9	63,1	65,1	54,4	53,2	58,0	49,8
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Calculaţii proprii pe baza datelor Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţiei de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură

Figura 33. Structura alocării de fonduri financiare în agricultură, %

De altfel, cea mai sugestivă imagine a neconcordanței între prioritățile în susținerea producției agroalimentare românești și destinația produselor ne-o oferă datele din tabelul 37 și în mod deosebit graficul 34. După aderare, se menține ritmul accelerat de alocare a fondurilor financiare, dar răspunsul economic al ritmului de creștere al producției agroalimentare este evident: mult mai redus. Din ce cauză, una singură: alocarea, cu predilecție, în cea mai mare pondere a fondului financiar spre producția vegetală, spre marile exploatații producătoare de valoare adăugată redusă, producătoare de materii prime (cereale și oleaginoase) destinate, în cea mai mare parte exportului, într-o oarecare măsură consumului alimentar uman intern și într-o măsură nesemnificativă procesării interne în zootehnie și industria alimentară.

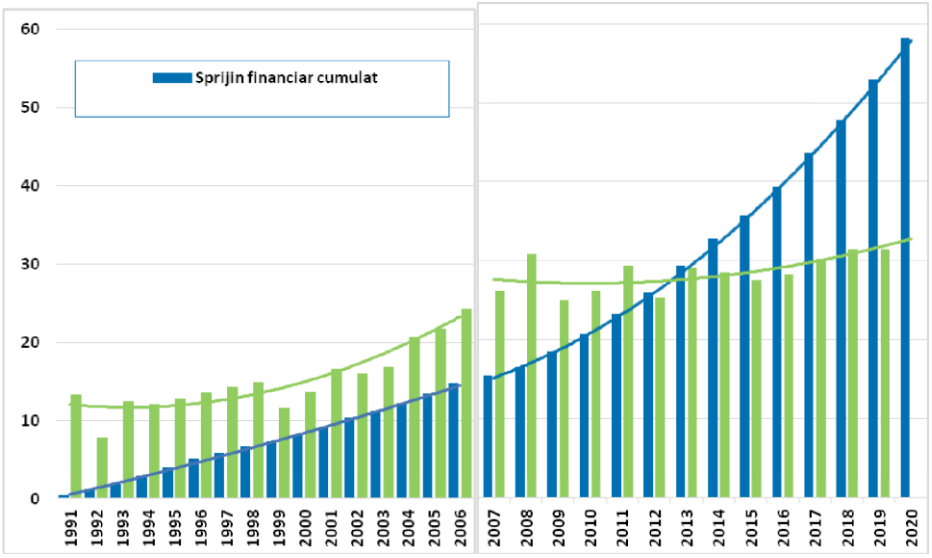
Tabelul 37. Evoluţia valorii producţiei agroalimentare anuale şi a sprijinului financiar alocat agriculturii (cumulat anual, 1991-2020, mil. €)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sprij in total cumulat	547,9	1196,6	1822,8	2946,4	3997,7	5189,7	5921,5	6690,2	7281,4	8142,8	9008,3	10326,3	11231,3	12236	13407,5	14797,5
Producţia agroalimentară anuală	13366	7805	12416	12134	12818	13523	14332	14944	11549	13623	16596	15988	16910	20646	21745	24302

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sprijin total cumulat	15454,5	16497,8	18538,3	20647,7	23301,1	25906,6	29332,4	32760	35766,6	39414,9	43676,5	47796	52904,4	58212,7
Producţia agroalimentară anuală	26138	30826	24980	26252	29386	25312	29173	28553	27539	28284	30189	31477	31488	

Sursa: Calculaţii proprii, pe baza datelor Tempo online, Institutul Naţional de Statistică, Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură, Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale

Figura 34. Evoluţia valorii producţiei agroalimentare anuale şi a sprijinului financiar alocat agriculturii (cumulat anual, 1991-2020, mil. €)

Considerăm că nu este necesar să mai insistăm asupra dezechilibrelor majore în susţinerea financiară a producţiei agroalimentare, cititorul urmărind şi analizând datele din tabelele 38, 39, 40, va fi pe deplin edificat cu explicaţia anterioară: **totalul dezacord între cerinţele ramurilor româneşti agroalimentare de alocare financiară şi destinaţia efectivă a acestora din perioada 2007-2020.**

ANEXE

Tabelul 38. Sprijinul financiar în agricultură – preaderare, 1991 – 2006, (mil. euro)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Total 1991-2006
SECTOR VEGETAL, de:	**50,0**	**160,0**	**88,2**	**126,6**	**234,7**	**258,2**	**300,0**	**344,3**	**211,5**	**340,2**	**343,0**	**222,5**	**254,2**	**384,2**	**306,7**	**184,9**	**3809,2**
Diferenţe de preţ (subvenţii la consumatori pt alim. de bază)	50,0	160,0	86,0	-	14,4	7,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	317,6
Prime pt. cereale (subvenţii produse)	-	-	2,2	59,0	43,7	21,5	0,2	11,5	14,3	22,6	17,2	-	-	-	-	-	192,2
Subvenţii inputuri (îngrăs., lucrări agricole, energie, motorină, sămânţă, cupoane, bonuri valorice)	-	-	-	67,6	168,6	208,8	243,7	327,0	173,1	305,0	74,4	103,9	179,1	83,5	-	-	1934,7
Subvenţii depozitare cereale	-	-	-	-	-	16,6	23,1	3,4	4,5	-	-	0,5	0,7	-	-	-	48,8
Subvenţii credite (de producţie şi investiţii utilaje)	-	-	-	-	8,0	4,1	33,0	2,4	19,6	12,6	36,3	89,9	20,8	25,8	-	-	252,5
Plăţi directe (sprijin în bani pe unitatea de suprafaţă)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	215,1	4,3	36,8	251,7	-	-	507,9
Susţinerea producţiei marfă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23,9	16,8	23,2	-	-	63,9
SECTOR ZOOTEHNIC, de:	**137,9**	**249,7**	**316,0**	**220,0**	**276,6**	**305,8**	**74,8**	**15,4**	**15,7**	**26,2**	**23,5**	**81,5**	**93,8**	**117,5**	**152,6**	**159,8**	**2266,8**
Diferenţe de preţ	137,9	80,0	9,0	59,0	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	286,2
Prime pt. carne **s**i lapte (subvenţii produse)	-	157,2	264,7	16,7	258,6	298,3	65,7	2,5	0,1	8,1	8,9	30,2	36,5	44,0	-	-	1191,5
Subvenţii inputuri (furaje, material seminal, credite,	-	12,5	42,3	144,3	18,0	7,2	8,7	10,5	8,9	9,9	6,3	5,1	0,5	3,1	-	-	277,3
Credite şi export	-	-	-	-	-	-	0,4	2,4	6,7	8,2					-	-	17,7
Susţinerea producţiei marfă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24,3	37,1	68,0	-	-	129,4
Ajutor acţiuni sanitar-veterinare	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,3	21,9	19,7	2,4	-	-	52,3
TOTAL SUBVENŢII	**187,9**	**409,7**	**404,2**	**346,6**	**511,3**	**564**	**374,8**	**359,7**	**227,2**	**366,4**	**366,5**	**304**	**348**	**501,7**	**459,3**	**344,7**	**6076**
INVESTIŢII 1991-2006	**360**	**239**	**222**	**777**	**540**	**628**	**357**	**409**	**364**	**495**	**499**	**1014**	**557**	**503**	**712,2**	**1045,3**	**8721,5**
TOTAL SPRIJIN	**547,9**	**648,7**	**626,2**	**1123,6**	**1051,3**	**1192**	**731,8**	**768,7**	**591,2**	**861,4**	**865,5**	**1318**	**905**	**1004,7**	**1171,5**	**1390,0**	**14797,5**

Tabelul 39. Sprijinul financiar în agricultură – postaderare, 2007 - 2020, (mil. euro)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2007-2020
PLĂȚI DIRECTE (SAPS și alte scheme UE, PNDC vegetal)	**-**	**135,3**	**528,8**	**760**	**756,7**	**1203,8**	**1340**	**1456,7**	**974,4**	**2159,4**	**1894,5**	**2001**	**2031,8**	**1926**	**17168,4**
PNDR PLĂȚI VERZI (vegetal)	-	-	269,6	277,6	655,1	179,7	809,1	633,2	271	399,3	517	404,3	498,4	511	5425,3
Sprijin cuplat	-	-								97,7	141,4	123,1	123,9	114	600,1
BUGET NAȚIONAL:	-	-	553,1	439,8	466,6	465	313,7	350,7	564,2	636,9	626,7	574,1	543,3	748,3	6282,4
Sector vegetal, d.c:	-	-	178,5	176,2	90,7	110,8	58,3	130,6	349,1	282,8	277,4	274,5	250,4	387,8	2567,1
Ajutor valoric înființ. Culturi	-	-	18,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,3
Susținerea prod. Marfă	-	-	45,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45,1
Susținere inputuri (motorină)	-	-	25,7	30,8	68,9	60,2	17,3	106,4	121,3	143,4	121,2	104,8	135,2	57,9	993,1
Renta viageră	-	-	11,8		17,3	16,4	17	15,6	14,8	13,9	12,7	11,7	10,7	9,9	151,8
Despăgubiri (calamități)	-	-	2,7			24,4	17,8	1,7	72,8	-	-	-	-	192,1	311,5
Subvenții credit agricol	-	-	73,1	132,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	205,3
Prime de asigurare	-	-	-	-	4,5	3,4	6,2	6,9	1,6	-	-	-	-	-	22,6
ANT vegetal	-	-	-	-	-	-	-	-	136,9	125,5	119,8	111,3	104,5	95,9	693,9
Altele	-	-	1,8	13,2		6,4			1,7		23,7	46,7		32	125,5
SECTOR ZOOTEHNIC, de:	**-**	**-**	**374,6**	**263,6**	**375,9**	**354,2**	**255,4**	**220,1**	**215,1**	**354,1**	**349,3**	**299,6**	**292,9**	**360,5**	**3715,3**
PNDC (prime bovine, ovine, caprine)	-	-	182,6	162,9	187,8	199,3	254,5	212,6	213,2	182,1	171,6	175,2	156,1	146,3	2244,2
Susținere producție marfă	-	-	181,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	181,3
Altele (mat seminal, animale de reproducție, respectare standarde UE, despăgubiri, etc)			10,7	100,7	25,2	0,4	0,9	7,5	1,9	9,6	12,8	12,7	11,1	77,4	270,9
Ajutor pt bunăstarea animalelor	-	-	-	-	162,9	154,5	-	-	-	162,4	164,9	111,7	125,7	136,8	1018,9
TOTAL SECTOR VEGETAL	**-**	**135,3**	**976,9**	**1213,8**	**1502,5**	**1494,3**	**2207,4**	**2220,5**	**1594,5**	**2841,5**	**2688,9**	**2679,8**	**2780,6**	**2824,8**	**25160,8**
TOTAL SECTOR ZOOTEHNIC	**-**	**-**	**374,6**	**263,6**	**375,9**	**354,2**	**255,4**	**220,1**	**215,1**	**451,8**	**490,7**	**422,7**	**416,8**	**474,5**	**4315,4**
TOTAL SUBVENȚII	**-**	**135,3**	**1351,5**	**1477,4**	**1878,4**	**1848,5**	**2462,8**	**2440,6**	**1809,6**	**3293,3**	**3179,6**	**3102,5**	**3197,4**	**3299,3**	**29476,2**
INVESTIȚII 2007-2020	**657**	**908**	**689**	**632**	**775**	**757**	**963**	**987**	**1197**	**355**	**1082**	**1017**	**1911**	**2009**	**13939,0**
TOTAL SPRIJIN	**657**	**1043,3**	**2040,5**	**2109,4**	**2653,4**	**2605,5**	**3425,8**	**3427,6**	**3006,6**	**3648,3**	**4261,6**	**4119,5**	**5108,4**	**5308,3**	**43415,2**

Tabelul 40. Sinteza sprijinului financiar al agriculturii României, 1991 – 2020

	Total 1991-2006		Total 2007-2020		Total 1991-2020	
	mil euro	**%**	**mil euro**	**%**	**mil euro**	**%**
Subvenţii sector vegetal	3809,2	53,9	25160,8	85,4	28970,0	79,3
Subvenţii sector zootehnic	2266,8	32,1	4315,4	14,6	6582,2	18,0
Altele	994,5	14,1	0,0	0,0	994,5	2,7
Total subvenţii	7070,5	(47,8)	29476,2	(67,9)	36546,7	(62,8)
Investiţii	7727,0	(52,2)	13939,0	(32,1)	21666,0	(37,2)
Total sprijin	14797,5	100	43415,2	100	58212,7	100